Obserwatorium Integracji Społecznej w Zielonej Górze

Raport z badań

Wolontariat w instytucjach pomocy społecznej województwa lubuskiego

Zielona Góra, 31 października 2011

Raport został przygotowany na podstawie wyników badania zrealizowanego na zlecenie Departamentu Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze – Obserwatorium Integracji Społecznej.

Projekt zrealizowany został przez zespół badawczy w składzie:

- Katarzyna Walentynowicz-Moryl
- Justyna Nyćkowiak
- Tomasz Kołodziej
- Andrzej Adamczak
- Ana Rybarczyk

Autorzy raportu:

- Katarzyna Walentynowicz-Moryl
- Justyna Nyćkowiak
- Tomasz Kołodziej

Spis treści

1. WPROWADZENIE..... 4

2. UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI WOLONTARIACKIEJ W INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ..... 7

3. METODOLOGIA BADANIA..... 10

3.1. Narzędzie badawcze – Jade Survey..... 13
3.2. Próba badawcza..... 15
3.3. Przebieg badania..... 21

4. ANALIZA EMPIRYCZNA..... 23

4.1. WOLONTARIAT W INSTYTUCJACH..... 24

4.2. INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE Z WOLONTARIUSZAMI..... 29

4.2.1. Praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach..... 30
4.2.2. Wolontariusze obecnie funkcjonujący w instytucjach..... 40
4.2.3. Praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach a faktyczna współpraca z wolontariuszami..... 43
4.2.4. Charakterystyka wolontariuszy współpracujących z instytucjami..... 45
4.2.5. Zakres działań wolontariuszy w instytucjach – obowiązki wolontariuszy..... 49
4.2.6. Możliwości rozszerzenia obowiązków wolontariuszy..... 52
4.2.7. Obszary działań instytucji, w które nie można włączać wolontariuszy..... 54
4.2.8. Ilość wolontariuszy a potrzeby instytucji..... 56
4.2.9. Ocena przebiegu współpracy z wolontariuszami..... 58

4.3. INSTYTUCJE, KTÓRE POTENCJALNIE MOGĄ WSPÓŁPRACOWAĆ Z WOLONTARIUSZAMI..... 59

4.3.1. Praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach..... 60
4.3.2. Plany dotyczące wolontariatu w instytucji..... 63
4.3.3. Zakres działań wolontariuszy w instytucjach – możliwe obowiązki wolontariuszy..... 65
4.3.4. Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz..... 69
4.3.5. Powody nie podjęcia współpracy z wolontariuszami..... 70

4.4. INSTYTUCJE, KTÓRE NIE CHCĄ WSPÓŁPRACOWAĆ Z WOLONTARIUSZAMI..... 72

5. PODSUMOWANIE..... 74

6. Spis wykresów..... 78

7. Spis tabel..... 80

WPROWADZENIE

W związku z ogłoszeniem przez Radę Unii Europejskiej roku 2011 **Europejskim Rokiem Wolontariatu Propagującym Aktywność Obywatelską**, realizowane są działania mające na celu popularyzację idei aktywności wolontarystycznej, a także projekty zmierzające do zdiagnozowania zasięgu tego zjawiska, zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i lokalnej. Prezentowany w niniejszym raporcie projekt badawczy wpisuje się w te działania.

Autorzy „*Strategii polityki społecznej województwa lubuskiego na lata 2005-2013*" stwierdzają, że: „W świadomości społecznej, opierającej się niestety na wzorcu rywalizacji i konsumpcji, nie są dostatecznie doceniane postawy aktywności obywatelskiej, społecznikostwa. Idea wolontariatu wciąż wymaga popularyzacji." (Strategia..., Zielona Góra 2005, s.20). Jest to dokument sprzed blisko sześciu lat i od momentu jego wydania podejmowano działania na rzecz promowania i upowszechniania postaw obywatelskich oraz zachęcania do pracy w charakterze wolontariuszy. Przywołany dokument opisuje strategię działań władz województwa lubuskiego do roku 2013. Warto zadać pytanie o to, jaka jest obecnie skala i zakres aktywności o charakterze wolontarystycznym w województwie lubuskim, ponieważ w ciągu najbliższych dwóch lat powinniśmy się spodziewać zintensyfikowania działań zmierzających do zrealizowania założonych w „Strategii..." celów. Należy przyjrzeć się temu, w jaki sposób pomoc wolontariuszy postrzegana jest przez osoby kierujące instytucjami pomocy społecznej i/lub koordynujące prace wolontariuszy w takich instytucjach. Temat ten wydaje się szczególnie istotny dlatego, że odpowiednie wykorzystanie działań wolontariuszy, może stanowić istotne wsparcie dla organizacji oraz instytucji funkcjonujących w ramach systemu pomocy społecznej.

Na wstępie warto przyjrzeć się temu, jak w ostatnich latach kształtował się poziom zaangażowania Polaków w wolontariat. Pierwsze ogólnopolskie badania na ten temat zostały przeprowadzone przez SMG/KRC na zlecenie Stowarzyszenia Klon/Jawor w roku 2002. Stowarzyszenie Klon/Jawor, we współpracy z SMG/KRC, monitoruje od tego momentu stan wolontariatu w Polsce. Regularne badania, przy zastosowaniu podobnej metodologii, stanowią bogate źródło wiedzy na temat zmian zaangażowania Polaków w tego typu działalność.

Na Wykresie 1. zostały zaprezentowane dane dotyczące poziomu zaangażowania Polaków w działania o charakterze wolontarystycznym na przestrzeni lat 2002-2010. Na ich podstawie można stwierdzić, że w analizowanym okresie czasu poziom zaangażowania w wolontariat w Polsce zmieniał się. W 2005 roku, po okresie stopniowego wzrostu poziomu tego zaangażowania, można zaobserwować największy udział Polaków w działaniach wolontariackich. W tym okresie ponad 23,0% respondentów deklarowała wykonywanie czynności, które ich zdaniem miały znamiona działań wolontarystycznych. Po roku 2006 nastąpił jednak gwałtowny spadek ilości takich deklaracji. Od 2009 roku ponownie można zaobserwować wzrost zaangażowania Polaków w wolontariat.

Wykres 1. Poziom zaangażowania Polaków w wolontariat na przestrzeni lat 2002-2010.

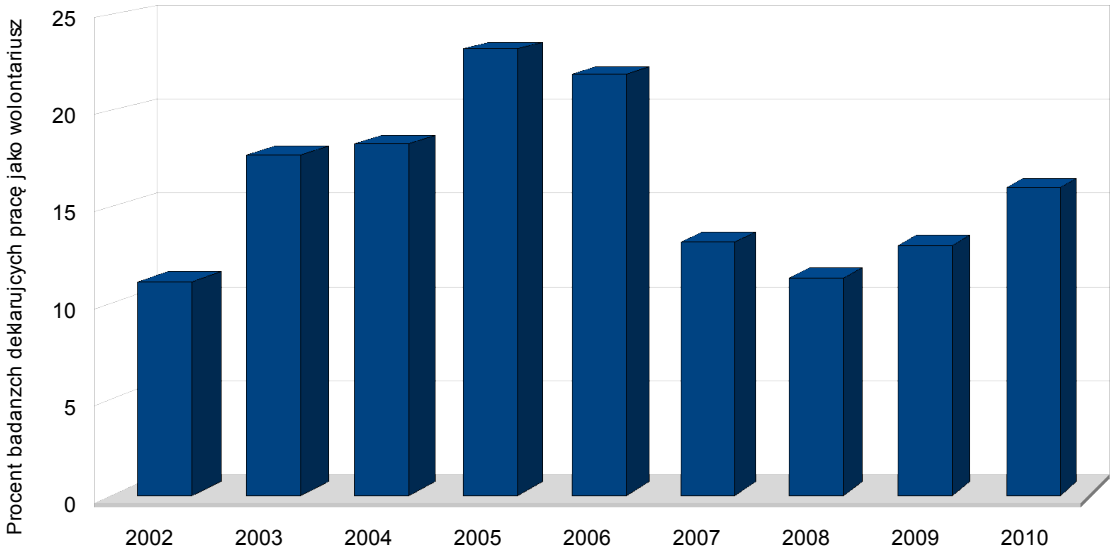

Źródło: Badania na temat wolontariatu w Polsce przeprowadzone przez SMG/KRC dla Stowarzyszenia Klon/Jawor w latach 2002-2010

Według danych Stowarzyszenia Jawor/Klon, uzyskanych w 2010 roku, liczba osób deklarujących zaangażowanie w działalność o charakterze wolontarystycznym wyniosła 16%. Dane pochodzące z tego samego badania wskazują, że 12% Polaków w tym czasie było zrzeszonych w różnego rodzaju organizacjach i instytucjach. Z kolei ponad połowa badanych deklarowała, że wspiera materialnie tego typu podmioty (Zaangażowanie społeczne Polaków w roku 2010: Wolontariat, Filantropia, 1%. Raport z badań, s. 10). Informacje te mogą oznaczać, że po istotnym zmniejszeniu się zainteresowania Polaków wolontariatem, jego atrakcyjność ponownie wzrasta. Autorzy raportu zwracają jednak uwagę, że działania wielu osób, które deklarują angażowanie się w wolontariat, mają jedynie jednorazowy lub krótkotrwały charakter.

Kiedy, na tle innych krajów europejskich, analizuje się poziom zaangażowania Polaków w działania o charakterze wolontarystycznym należy stwierdzić, że nie jest on wysoki. Pomimo to wzrost zainteresowania nieodpłatną pracą na rzecz innych osób jest elementem powolnego kształtowania się w Polsce podstaw społeczeństwa obywatelskiego. Na uwagę zasługuje fakt, że największy odsetek osób deklarujących pracę w charakterze wolontariusza znajduje się w kategorii osób z wyższym wykształceniem. Z przywołanego już powyżej badania przeprowadzonego na zlecenie Stowarzyszenia Klon/Jawor (2010) wynika, że wolontariuszami najczęściej zostają uczniowie i studenci poniżej 25 roku życia oraz ludzie z wykształceniem wyższym. Stosunkowo najrzadziej działania o charakterze wolontariackim podejmują osoby z wykształceniem podstawowym, będące w wieku powyżej 55 lat, będące rencistami lub emerytami.

Warto podkreślić, że 13,0% osób bezrobotnych, które wzięły udział w badaniu, deklaruje pracę w charakterze wolontariusza (Zaangażowanie społeczne Polaków..., s. 15). Badania nad stanem wolontariatu obejmują najczęściej ogólnopolskie próby respondentów, a wyniki uzyskane w ich ramach nie są prezentowane przy uwzględnieniu podziału na województwa. Dlatego trudno jest dotrzeć do danych mówiących o poziomie zaangażowania jednostek w działalność wolontariacką na terenie województwa lubuskiego. Warto zauważyć, że jeśli przyjrzymy się klasyfikacjom ilości fundacji i organizacji funkcjonujących w poszczególnych województwach w Polsce, to województwo lubuskie plasuje się poza pierwszą dziesiątką województw. Z drugiej strony województwo lubuskie jest jednym z najmniejszych i jednocześnie najsłabiej zaludnionym w Polsce. W tym kontekście postawienie pytania o poziom zaangażowania w działalność wolontariacką mieszkańców województwa lubuskiego wydaje się jak najbardziej zasadne. Próbę odpowiedzi na nie stanowi prezentacja wyników projektu *Wolontariat w instytucjach pomocy społecznej województwa lubuskieg*o.

UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI WOLONTARIACKIEJ W INSTYTUCJACH SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej w Polsce regulowany jest ustawą z dnia 12 marca 2004 roku, która określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej;
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- organizację pomocy społecznej;
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Struktura systemu pomocy społecznej związana jest z podziałem administracyjnym kraju. Władze na każdym szczeblu prowadzą działania wpisujące się w system pomocy społecznej poprzez odpowiednie instytucje i ośrodki:

- działające w każdej gminie ośrodki pomocy społecznej;
- działające w powiatach i w miastach na prawach powiatu centra pomocy rodzinie i domy pomocy społecznej;
- działające przy urzędach marszałkowskich regionalne ośrodki polityki społecznej;
- funkcjonujące w urzędach wojewódzkich wydziały polityki społecznej;
- sprawujące nad nimi nadzór Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Należy pamiętać, że działalność organizacji pozarządowych, ośrodków prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe, osoby fizyczne i prawne, ma często zbliżony charakter, a cele ich działania tożsame są z tymi, które przyświecają instytucjom administracji państwowej i samorządowej. Organizacje te nierzadko współpracują ze sobą.

Instytucje reprezentujące organy administracyjne i organizacje pozarządowe działające w ramach systemu pomocy społecznej mają możliwość korzystania z pomocy wolontariuszy na zasadach określonych w ustawie.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku wolontariuszem jest każda osoba fizyczna, która ochoczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz określonych podmiotów. W ustawie zawarte są regulacje dotyczące wzajemnych zobowiązań i warunków współpracy wolontariuszy z podmiotami korzystającymi z ich pracy. Według danych stowarzyszenia Klon/Jawor w roku 2009 dwanaście tysięcy wolontariuszy współpracowało z urzędami administracji publicznej na wszystkich szczeblach. W przypadku organizacji pozarządowych szacuje się, że 97% z nich korzysta z nieodpłatnej pracy swoich członków, a połowa współpracuje z wolontariuszami zewnętrznymi. Liczby te pokazują jak istotną rolę w systemie pomocy społecznej, tak w instytucjach administracji publicznej jak i organizacjach pozarządowych, odgrywa współpraca z wolontariuszami (Zaangażowanie społeczne Polaków w roku 2010: Wolontariat, Filantropia, 1%. Raport z badań, s. 22).

Zgodnie z założeniami ustawy o wolontariacie niemal każda instytucja zajmująca się szeroko rozumianą pomocą społeczną może korzystać z pomocy wolontariuszy. Jednak w praktyce nie we wszystkich takich instytucjach nawiązanie współpracy z wolontariuszami jest możliwe. Dzieje się tak między innymi ze względu na różnice w organizacji, uregulowaniach administracyjno-prawnych i kwalifikacjach niezbędnych do wykonywania zadań, które pojawiają się w pracy konkretnych instytucjach. Kwalifikacje niezbędne do pełnienia określonych funkcji stają się cenną wartością, jaką do funkcjonowania instytucji wnieść mogą wolontariusze (np. darmowe porady, jakich udzielają prawnicy czy lekarze, szkolenia przeprowadzane przez urzędników pomagających odnaleźć się klientom ośrodków w gąszczu przepisów).

Kolejnym czynnikiem wpływającym na ilość chętnych do pracy wolontariackiej jest charakter i zakres obowiązków z nią związanych. Akcje okazjonalne będą się cieszyły większym zainteresowaniem niż wolontariat wymagający dyspozycyjności kilka razy w tygodniu. Ponadto zadania takie jak: zbiórki żywności czy funduszy, pomoc przy przygotowywaniu różnego rodzaju imprez, zgromadzą prawdopodobnie więcej chętnych, niż zadania polegające na bezpośredniej współpracy z osobą potrzebującą pomocy.

Dodatkowo praca na rzecz instytucji działających w ramach systemu pomocy społecznej i ich klientów wymaga od osób ją podejmujących posiadania specyficznych cech osobowościowych. Prace związane z bliskim kontaktem i pomocą ludziom starszym lub chorym wymagają od wolontariuszy innych cech niż te związane z pozyskiwaniem środków, pracami biurowymi i nie wymagającymi bezpośredniego kontaktu z klientami instytucji wchodzących w skład szeroko rozumianego systemu pomocy społecznej. Nie należy także zapominać o wymogach formalnych, które pozytywnie lub negatywnie mogą wpływać na chęć wolontariuszy do pracy, jak również określać możliwości instytucji do współpracy z określoną liczbą wolontariuszy. Wymagania dotyczące podpisywania umów, ubezpieczania wolontariuszy, konieczności oddelegowania osoby opiekującej się i nadzorującej wolontariusza, oraz innych świadczeń stają się czynnikiem mającym istotny wpływ na faktyczną możliwość współpracy pomiędzy instytucją a wolontariuszem.

METODOLOGIA BADANIA

Celem prezentowanego projektu badawczego zrealizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze było rozpoznanie stanu wolontariatu w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim. Jego realizacja była możliwa dzięki uwzględnieniu dwóch poziomów analizy, odpowiadających szczegółowym celom projektu.

Przede wszystkim dokonano diagnozy uwarunkowań działań w ramach wolontariatu w województwie lubuskim, uwzględniając opis uwarunkowań działalności wolontariuszy. W związku z tym sformułowane zostały szczegółowe problemy badawcze:

Po pierwsze, na jaką skalę i w jakim zakresie wolontariat wykorzystywany jest przez instytucje realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej działające na terenie województwa lubuskiego?

- Ile instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej współpracuje z wolontariuszami? (jaki charakter i formę ma wolontariat, z którego korzystają instytucje?)
- Z jakich powodów instytucje realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej nie podejmują współpracy z wolontariuszami?
- Jaki zakres prac realizowany jest przez wolontariuszy działających na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej?
- Czy praca wolontariuszy jest uzupełnieniem tradycyjnych usług socjalnych?
- Jaki jest poziom zadowolenia instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej we współpracy z wolontariuszami?

Po drugie, jakie jest zapotrzebowanie na wolontariuszy wśród instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej?

- Czy dotychczasowa współpraca z wolontariuszami zapewnia wystarczające wsparcie dla działań instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej?
- Czy w instytucjach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej planowane jest wprowadzanie zmian w zakresie współpracy z wolontariuszami (zmniejszenie/zwiększenie skali i zakresu współpracy)?
- Jakie cechy powinien posiadać wolontariusz współpracujący z instytucjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej?

Po trzecie, w jaki sposób funkcjonuje system wsparcia wolontariatu w ramach systemu pomocy społecznej na terenie województwa lubuskiego?

- Kto organizuje wolontariat w instytucjach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej?
- W jaki sposób rekrutowani są wolontariusze pracujący na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej?

Po czwarte, jakie cechy charakteryzują wolontariuszy działających w ramach instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie województwa lubuskiego?

- Jakiej płci są najczęściej wolontariusze, w jakim są wieku?
- Jaka jest sytuacja zawodowa wolontariuszy?

Po piąte, jakie są powody podejmowania przez wolontariuszy działań na rzecz systemu pomocy społecznej na terenie województwa lubuskiego? Jaka jest ocena uwarunkowań pracy wolontariuszy w ramach systemu pomocy społecznej na terenie województwa lubuskiego?

- Jakie kwestie ułatwiają współpracę wolontariuszy z instytucjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej ich funkcjonowanie? (uwarunkowania organizacyjne)
- Jakie kwestie utrudniają współpracę wolontariuszy z instytucjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej ich funkcjonowanie? (uwarunkowania organizacyjne)

Badanie *Wolontariat w instytucjach pomocy społecznej województwa lubuskieg*o przeprowadzone zostało przy wykorzystaniu elektronicznej wersji narzędzia badawczego, przeznaczonej do samodzielnego wypełnienia. Był to kwestionariusz ankiety zamieszczony na serwerze i dostępny w Internecie. Respondenci mogli go wypełnić po podaniu loginu pozwalającego kontrolować poziom realizacji próby. Zastosowanie elektronicznych narzędzi badawczych związane jest ze specyficznym spojrzeniem na dobór próby i pomiar. Dobór próby badawczej nie jest tylko określeniem ogólnej populacji obiektów, które mogą znaleźć się w próbie i zastosowaniem określonych kryteriów włączania ich do niej. Ten element procesu badawczego składa się dodatkowo z rekrutacji respondentów. Z kolei pomiar dotyczy jedynie momentu, w którym respondenci samodzielnie wypełniają kwestionariusz elektroniczny.

Po wstępnym kontakcie z respondentami drogą mailową i telefoniczną, który miał na celu poinformowanie przedstawicieli instytucji o prowadzonym badaniu, rozpoczęła się jego część właściwa. Badani otrzymali drogą mailową (w niektórych przypadkach konieczna była osobista wizyta ankietera) unikalny login dostępowy oraz adres internetowy pod którym mogli, po zalogowaniu, wypełnić kwestionariusz. Informacje pochodzące z wypełnionych kwestionariuszy były bezpośrednio zapisywane w bazie danych, która posłużyła następnie do przeprowadzenia analiz.

Takie rozwiązanie pozwoliło w krótszym czasie dotrzeć do większej liczby respondentów, a jednocześnie obniżyć koszty związane z przeprowadzeniem badania, jak również skrócić czas. jaki respondenci musieli poświęcić na wypełnienie kwestionariusza ankiety. Zawierał on pytania dotyczące takich obszarów tematycznych, jak: fakt występowania lub niewystępowania współpracy z wolontariuszami, organizacji tej współpracy, zakresu obowiązków jakie realizowane są przez wolontariuszy i poziomu zadowolenia z ich usług. Ponadto w sytuacjach, w których taka współpraca nie występowała, respondenci odpowiadali na pytania dotyczące między innymi przyczyn, jakie uniemożliwiają współpracę i warunków, jakie należałoby spełnić by mogła ona zaistnieć.

Narzędzie badawcze – JADE SURVEY

System przeprowadzania badań w formie elektronicznej ***Jade Survey (JS)*** jest nowoczesną aplikacją internetową zbudowaną w oparciu o framework ASP.Net firmy Microsoft oraz skryptowy język programowania JavaScript. Jest to autorska aplikacja stworzona na potrzeby realizacji dużych projektów badawczych. Celem aplikacji jest umożliwienie użytkownikowi udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie oraz zapis wprowadzonych danych do późniejszej analizy.

Ponieważ ***JS*** jest aplikacją internetową, dostęp do systemu jest możliwy dla użytkowników z całego świata. Jedynym wymogiem jest komputer z dostępem do Internetu oraz zainstalowaną przeglądarka internetową (np. Internet Explorer, Firefox itp.). Każde pytanie zawarte w ankiecie jest przedstawiane użytkownikowi w postaci oddzielnej strony internetowej. Na niej znajduje się treść pytania, instrukcja dla wypełniającego oraz miejsce na odpowiedź. W zależności od typu pytania (otwarte, zamknięte, skala itp.) może to być miejsce na wpisanie tekstu, lista wielokrotnego wyboru, lista rozwijana oraz wiele innych kontrolek umożliwiających wprowadzenie danych.

Dbając o wygodę użytkownika, zawsze wybierany jest taki zestaw kontrolek, który umożliwi udzielenie odpowiedzi w sposób prosty oraz jednoznaczny. Przed przejściem do kolejnego pytania następuje walidacja danych. System sprawdza poprawność udzielonych odpowiedzi oraz informuje o ewentualnych błędach, np. nie wypełnienie wymaganego pola. ***JS*** jest aplikacją elastyczną. Każda strona przedstawiana użytkownikowi jest generowana w sposób dynamiczny.

W zależności od wymagań klienta, przygotowywany jest schemat ankiety w postaci pliku XML. Muszą znaleźć się w nim informacje dotyczące pytań i możliwych odpowiedzi. Dodatkowo mogą pojawić się reguły przejścia, wzajemne wykluczenia odpowiedzi lub ich ograniczenia (np. tylko wartości numeryczne). Struktura pliku jest ściśle określona. Oprócz zgodności z regułami składni języka XML wymagane jest użycie odpowiednich znaczników, które odwzorowują elementy ankiety. System ***JS*** przetwarza tak przygotowane pliki.

Serce systemu interpretuje znaczniki zawarte w dokumencie i na ich podstawie przesyła dane do obiektów odpowiedzialnych za dynamiczne generowanie każdej ze stron. Użytkownik jest przeprowadzany przez ankietę zgodnie ze wskazówkami zawartymi w schemacie. Takie podejście umożliwia szybkie dostosowanie się do potrzeb klienta. Wystarczy zmienić plik schematu, by generowane strony przybrały zupełnie inny kształt.

Gdy użytkownik udzieli odpowiedzi na wszystkie pytania, następuje ich zapis w relacyjnej bazie danych. Użycie relacyjnej bazy danych oraz wykorzystanie serwera Microsoft SQL Server 2008 daje możliwość gromadzenia dużych ilości danych oraz ich szybkiego przetwarzania oraz analizy. Ponadto istnieje możliwość eksportu zgromadzonych danych do uniwersalnych formatów (np. CSV), które mogą zostać wykorzystane przez zaawansowane narzędzia służące do analizy statystycznej danych.

Próba badawcza

Projekt obejmował swoim zasięgiem obszar województwa lubuskiego. W przeprowadzonym badaniu uwzględniono następujące kategorie ośrodków zajmujących się pomocą społeczną:

- Domy Pomocy Społecznej
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
- Środowiskowe Domy Samopomocy, Domy Dziennego Pobytu
- Jadłodajnie (łącznie z Punktami wydawania paczek)
- Inne (Noclegownie, Kluby Integracji Społecznej, Kluby Seniora, Hospicja, Centra Interwencji Kryzysowej, Centra Usług Socjalnych)

Wykres 2. Procentowy udział różnych typów instytucji, które wzięły udział w badaniu działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim.

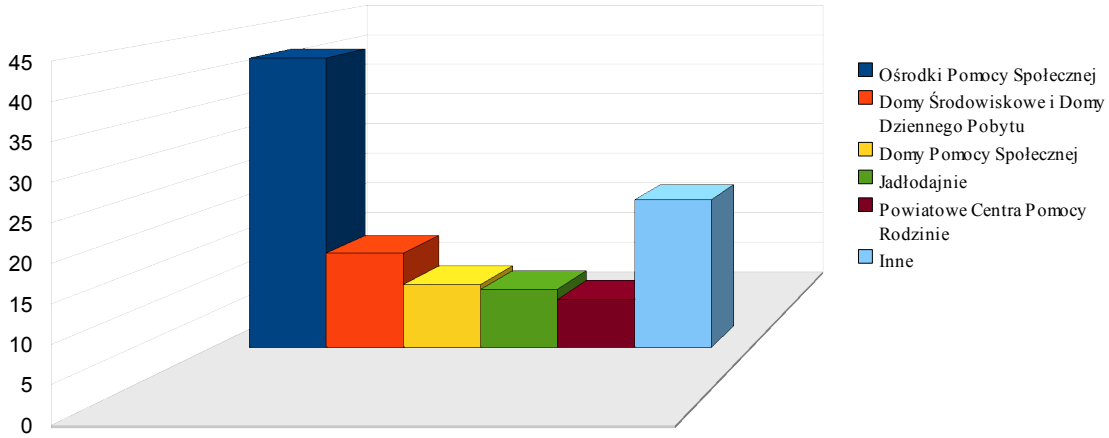

Źródło: Opracowanie własne

W badaniu wzięły udział instytucje reprezentujące sześć kategorii. Najliczniejszą stanowią Ośrodki Pomocy Społecznej oraz instytucje zakwalifikowane do kategorii „Inne". Najmniej liczne kategorie stanowią Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie oraz Domy Pomocy Społecznej. Instytucje poddane badaniu różnią się w zakresie liczby pracowników etatowych. W niektórych przypadkach, działalność instytucji opiera się wyłącznie na pomocy osób nie będących zatrudnionymi na umowach o pracę.

Tabela 1. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu.

Liczba pracowników etatowych w badanych instytucjach	
Minimalna liczba pracowników	-
Maksymalna liczba pracowników	286
Średnia arytmetyczna	22,5
Odchylenie standardowe	38

Źródło: Opracowanie własne

W instytucjach, które wzięły udział w badaniu zatrudnionych jest przeciętnie nieco ponad dwadzieścia osób. Najwięcej pracowników etatowych pracuje w Domach Pomocy Społecznej oraz w instytucjach z kategorii „Inne" (hospicja, noclegownie, instytucje specjalistyczne i domy seniora). Najmniej pracowników etatowych zatrudnionych jest w Jadłodajniach.

Tabela 2. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu (według typów instytucji).

Typ instytucji	Pracownicy etatowi	
	Średnia arytmetyczna	Odchylenie standardowe
Domy Pomocy Społecznej	53,3	30,8
Ośrodki Pomocy Społecznej	18,4	27,2
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	12,6	33,4
Jadłodajnie	7,6	14,3
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	12,0	4,1
Inne	33,1	60,9
Razem	**22,5**	**38,2**

Źródło: Opracowanie własne

Większość instytucji, która wzięła udział w badaniu, koncentruje swoje działania na obszarze gminy. Nieco ponad 10% instytucji obejmuje swoim zasięgiem także obszar całego województwa.

Wykres 3. Obszar działania instytucji działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu (w %).

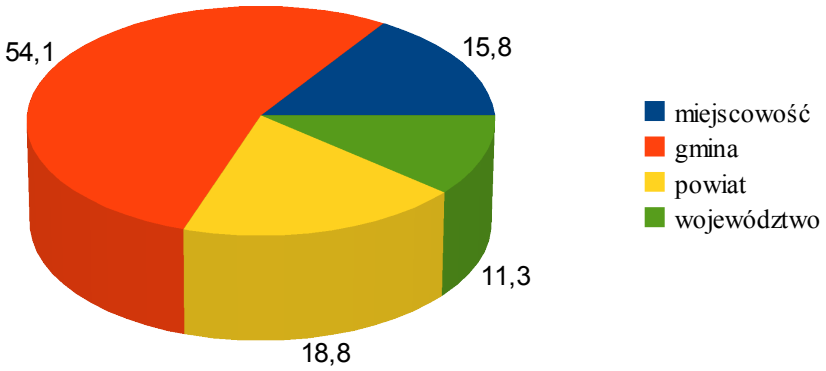

Źródło: Opracowanie własne

Udział w badaniu wiązał się z koniecznością wyznaczenia w ramach instytucji osoby, która ze względu na charakter swoich obowiązków oraz wiedzy na temat funkcjonowania instytucji, potrafiła udzielić odpowiedzi na pytania dotyczące formalnych uwarunkowań działań wolontariuszy w ramach instytucji.

Wykres 4. Stanowiska osób, które w imieniu instytucji wzięły udział w badaniu (w %).

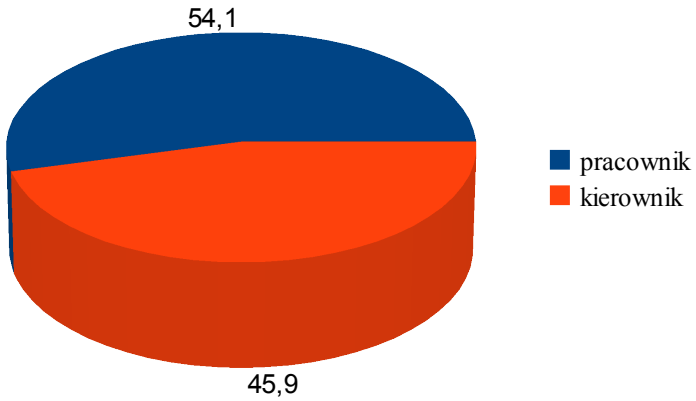

Źródło: Opracowanie własne

W większości przypadków do udziału w badaniu delegowany był pracownik instytucji, niemniej w 45,9% przypadków kwestionariusz ankiety wypełniały osoby pełniące w badanych instytucjach funkcje kierownicze. Najrzadziej na udział w badaniu decydowały się osoby pełniące funkcje kierownicze w Domach Środowiskowych oraz Domach Dziennego Pobytu. W pozostałych przypadkach przynajmniej 35% respondentów deklarowało zajmowanie kierowniczego stanowiska.

Tabela 3. Stanowiska zajmowane przez osoby, które w imieniu instytucji wzięły udział w badaniu (według typów instytucji).

Typ instytucji	Stanowisko	
	Kierownik	Pracownik
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3
Ośrodki Pomocy Społecznej	58,2	41,8
Jadłodajnie	45,5	54,5
Domy Pomocy Społecznej	41,7	58,3
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	16,7	83,3
Inne	35,7	64,3
Razem	**45,9**	**54,1**

Źródło: Opracowanie własne

Istotne z punktu widzenia zapotrzebowania instytucji na wolontariuszy wydaje się to, czy można w niej realizować staże lub praktyki zawodowe, które zmniejszają owo zapotrzebowanie. W niemal 90% przypadków istnieje możliwość odbycia stażu zawodowego w badanych instytucjach.

Wykres 5. Możliwość realizowania staży w instytucjach, które wzięły udział w badaniu (w %).

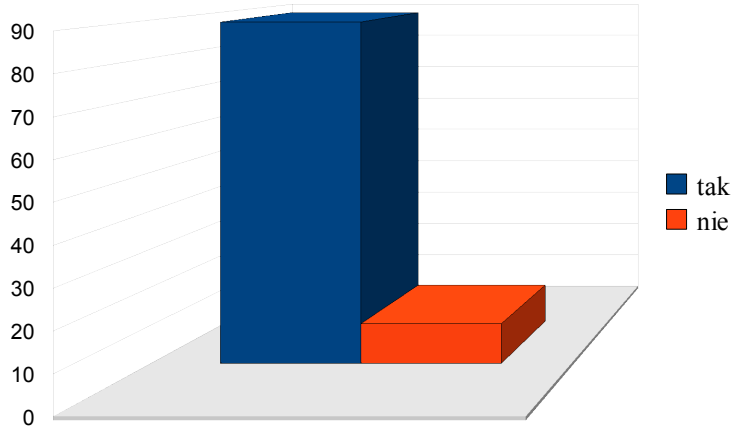

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej taką formę współpracy wykorzystują Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Brak możliwości zrealizowania stażu zawodowego deklarują respondenci odpowiedzialni za funkcjonowanie Jadłodajni. Możliwość odbycia praktyk zawodowych istnieje w ponad 90% poddanych badaniu instytucji.

Wykres 6. Możliwość realizowania praktyk w instytucjach, które wzięły udział w badaniu (w %).

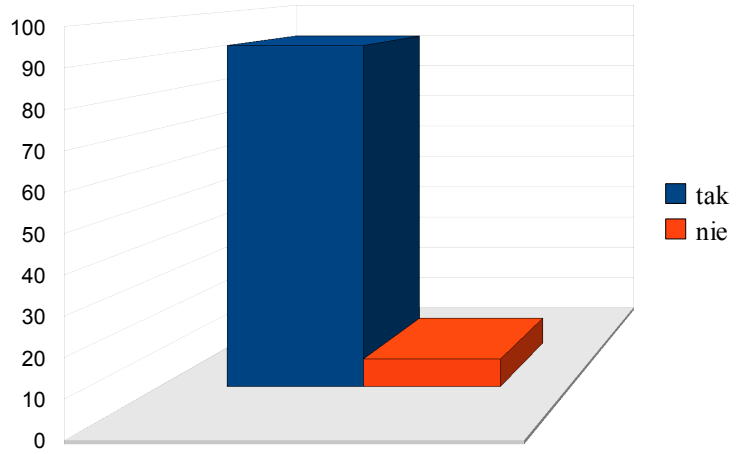

Źródło: Opracowanie własne

Ponad 30% instytucji deklaruje, że jej pracownicy mieli okazję brać udział w szkoleniach dotyczących uwarunkowań działań wolontariackich.

Wykres 7. Uczestnictwo pracowników instytucji pomocy społecznej, które wzięły udział w badaniu, w szkoleniach dotyczących wolontariatu (w %).

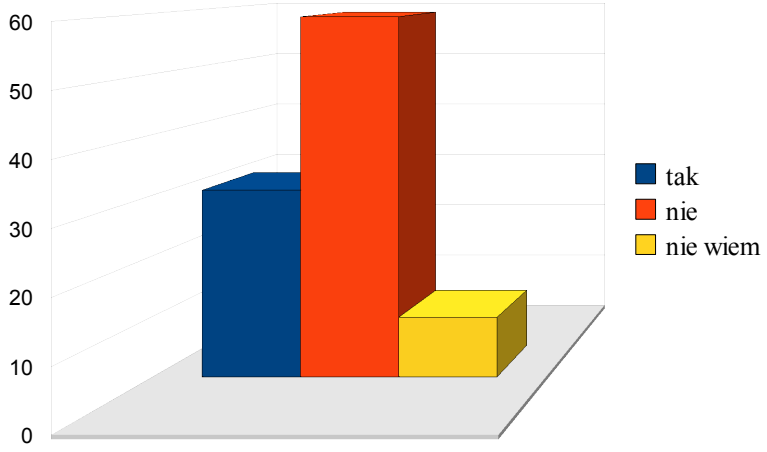

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej w takich szkoleniach brali udział pracownicy hospicjów, noclegowni, instytucji specjalistycznych i klubów seniora.

Tabela 4. Uczestnictwo pracowników instytucji pomocy społecznej, które wzięły udział w badaniu, w szkoleniach dotyczących wolontariatu (według typów instytucji).

Typ instytucji	Uczestnictwo w szkoleniach			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	27,8	55,6	16,7	100,0
Domy Pomocy Społecznej	25,0	58,3	16,7	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	27,3	65,5	7,3	100,0
Jadłodajnie	27,3	72,7	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	33,3	66,7	-	100,0
Inne	42,9	42,9	14,3	100,0
Razem	**30,8**	**59,4**	**9,8**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Przebieg badania

Procedura badawcza, w której korzysta się z nowoczesnych rozwiązań technologicznych różni się od tradycyjnego sposobu realizacji badań społecznych. W przypadku niniejszego projektu zastosowano rozwiązania zmierzające do otrzymania danych wysokiej jakości, przy jak najwyższym poziomie realizacji próby badawczej. Badanie zrealizowane zostało w następujących krokach:

- stworzenie bazy danych instytucji działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim na podstawie informacji pochodzących z istniejących baz danych, utworzonych na potrzeby instytucji pełniących nadzór nad systemem pomocy społecznej oraz innych jednostek, których działalność wymaga gromadzenia informacji dotyczących instytucji funkcjonujących w systemie pomocy społecznej;

- zweryfikowanie zgromadzonych informacji teleadresowych (adres instytucji, numer telefonu, adres e-mail), a także dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania (połączenie z inną instytucją, czasowe zawieszenie działalności) lub likwidacji instytucji;

- poinformowanie o rozpoczęciu realizacji badania: 1. poprzez pocztę elektroniczną w przypadku instytucji posiadających adres e-mail, z prośbą o potwierdzenie otrzymania wiadomości (możliwość udziału w projekcie, jego tematyka, sposób realizacji i harmonogram projektu), 2. telefoniczne w przypadku instytucji nie posiadających adresu e-mail, ale z możliwością przesłania dodatkowych informacji drogą elektroniczną w sytuacji, jeśli dane teleadresowe instytucji nie zostały uaktualnione i w związku z tym istnieje możliwość kontaktu z instytucją w formie elektronicznej (tematyka, sposób realizacji i harmonogram projektu), 3. telefoniczne w przypadku instytucji nie posiadających adresu e-mail (możliwość udziału w projekcie, jego tematyka, sposób realizacji i harmonogram projektu)

- ponowny kontakt z instytucjami w podobnej jak wyżej opisana formie, w celu przekazania szczegółowych instrukcji dotyczących sposobu wypełniania kwestionariusza elektronicznego, wraz z zestawem unikalnych loginów pozwalających na bieżąco monitorować poziom realizacji próby;

- ponawianie kontaktu w formie telefonicznej w przypadku braku realizacji badania przez wybrane do badania instytucje;

- uzupełnienie samodzielnej elektronicznej realizacji badania przez respondentów reprezentujących instytucje, dzięki wizytom badaczy dysponujących komputerem podłączonym do Internetu, umożliwiającym realizację badania w formie elektronicznej w asyście badacza;

- zakończenie badania – stworzenie bazy danych i jej logiczna kontrola.

Badanie zostało zrealizowane w dniach 25 sierpnia 2011 – 10 października 2011 i w tym okresie wypełnione zostały sto trzydzieści dwa kwestionariusze ankiety, co oznacza ponad 50% realizację próby badawczej (próba badawcza – 261 instytucji, realizacja próby – 133 instytucje). Przeciętny czas wypełniania elektronicznego kwestionariusza ankiety to niespełna dwanaście minut.

Tabela 5. Czas potrzebny na wypełnienie elektronicznego kwestionariusza ankiety wykorzystanego w badaniu.

Czas realizacji	
średni	11,95 min.
minimalny	3 min.
maksymalny	45 min.
odchylenie standardowe	7,89 min.

Źródło: Opracowanie własne

Uwagi respondentów dotyczące sposobu realizacji badania oraz funkcjonalności i intuicyjności narzędzia badawczego pozwalają stwierdzić, że elektroniczna forma narzędzia badawczego ułatwia i przyspiesza wypełnienie kwestionariusza. Pozwala także skrócić czas niezbędny dla wzięcia udziału w badaniu.

ANALIZA EMPIRYCZNA

Diagnoza stanu wolontariatu w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim miała na celu zidentyfikowanie instytucji, które w swoich działaniach korzystają z pomocy wolontariuszy. W trakcie przygotowywania kwestionariusza ankiety, który miał pomóc w realizacji tego celu stwierdzono istnienie trzech potencjalnie różnych rodzajów relacji pomiędzy instytucjami i wolontariuszami.

Zastosowanie elektronicznego kwestionariusza ankiety umożliwiało stworzenie trzech rożnych ścieżek wypełniania kwestionariusza ze względu na to, jakie informacje o stanie współpracy z wolontariuszami podawali respondenci. Dzięki temu możliwe stało się uzyskanie szczegółowych informacji od trzech typów instytucji:

- takich, których pracownicy zadeklarowali, że współpracują z wolontariuszami
- takich, których pracownicy zadeklarowali, że nie współpracują z wolontariuszami, ale taka współpraca jest możliwa
- takich, których pracownicy zadeklarowali, że nie współpracują z wolontariuszami i taka współpraca nie jest możliwa

Struktura prezentowanej poniżej analizy empirycznej jest powiązana z wyróżnionymi typami instytucji.

WOLONTARIAT W INSTYTUCJACH

Pracownicy, którzy uczestniczyli w badaniu najczęściej deklarowali, że reprezentowana przez nich instytucja nie współpracuje z wolontariuszami. Wśród tej kategorii respondentów dominowała grupa, która była zdania, że pomimo braku takiej współpracy istnieje możliwość jej nawiązania w przyszłości (44,4%). Tylko 12,7% badanych stwierdziło, że instytucja, w której są zatrudnieni nie podejmuje współpracy z wolontariuszami i takie formy działań nie są możliwe do zrealizowania. Z danych prezentowanych w Tabeli 6. wynika zatem, że tylko 42,9% instytucji, których pracownicy wzięli udział w badaniu, współpracuje z wolontariuszami.

Tabela 6. Liczebność instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu.

Wolontariat w instytucjach	Częstość	%
Instytucje współpracujące z wolontariuszami	57	42,9
Instytucje nie współpracujące z wolontariuszami – deklaracja możliwości współpracy	59	44,4
Instytucje nie współpracujące z wolontariuszami – deklaracja braku możliwości współpracy	17	12,7
Razem	**133**	**100**

Źródło: Opracowanie własne

Deklaracje pracowników instytucji dotyczące funkcjonowania w ich ramach wolontariatu można analizować przy uwzględnieniu wybranych charakterystyk tych instytucji. Na początek należy przyjrzeć się temu, czy w rożnych typach instytucji można zaobserwować odmienny rozkład odpowiedzi wskazujących na fakt współpracy bądź nie z wolontariuszami. Analizując dane zawarte w Tabeli 13. można stwierdzić, że instytucjami, które zdecydowanie najczęściej deklarują współpracuję z wolontariuszami są Domy Pomocy Społecznej (75,0%) i instytucje zakwalifikowane do kategorii Inne, czyli Hospicja, Noclegownie, Instytucje specjalistyczne i Kluby Seniora (75,0%).

Tabela 7. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według typów instytucji).

Typ instytucji	Wolontariat w instytucjach			Razem
	tak	nie		
		możliwość współpracy	brak możliwości współpracy	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	33,3	50,0	16,7	100,0
Domy Pomocy Społecznej	75,0	25,0	-	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	23,6	60,0	16,4	100,0
Jadłodajnie	45,5	36,4	18,1	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	33,3	55,6	11,1	100,0
Inne	75,0	17,9	7,1	100,0
Razem	**42,9**	**44,4**	**12,7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Jeżeli chodzi o deklaracje braku współpracy instytucji z wolontariuszami, ale z ewentualną możliwością jej podjęcia w przyszłości, to takie stwierdzenia najczęściej wypowiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej (60,0%), Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie (55,6%) oraz Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu (55,6%). Tylko w przypadku osób zatrudnionych w uczestniczących w badaniu Domach Pomocy Społecznej nie pojawiły się odpowiedzi stwierdzające, że nie ma możliwości włączenia wolontariuszy w działalność instytucji.

Tabela 8. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według obszaru działania instytucji).

Obszar działania instytucji	Wolontariat w instytucjach			Razem
	tak	nie		
		możliwość współpracy	brak możliwości współpracy	
miejscowość	52,4	38,1	9,5	100,0
gmina	31,9	50,0	18,1	100,0
powiat	48,0	44,0	8,0	100,0
województwo	73,3	26,6	-	100,0
Razem	**42,9**	**44,4**	**12,7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Kolejną zmienną, która różnicuje analizowane instytucje jest obszar, na jakim one funkcjonują. Można zauważyć, że najczęściej fakt współpracy z wolontariuszami deklarowali respondenci zatrudnieni w instytucjach działających na terenie województwa. W instytucjach o takim zasięgu nie pojawiła się także sytuacja, w której nie miałaby miejsce współpraca z wolontariuszami i dodatkowo pracownicy nie widzieliby możliwości jej nawiązania. Z kolei analizując deklaracje respondentów o braku współpracy z wolontariuszami i jednoczesnej możliwości zmiany tego stanu, można stwierdzić że najczęściej pojawiały się one wśród pracowników instytucji o zasięgu gminnym.

Tabela 9. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim w instytucjach o różnym charakterze współpracy z wolontariuszami.

Wolontariat w instytucjach	Pracownicy etatowi	
	Średnia arytmetyczna	Odchylenie standardowe
Instytucje współpracujące z wolontariuszami	33,4	49,2
Instytucje nie współpracujące z wolontariuszami – deklaracja możliwości współpracy	16,1	27,4
Instytucje nie współpracujące z wolontariuszami – deklaracja braku możliwości współpracy	8,4	6,9
Razem	**22,5**	**38,2**

Źródło: Opracowanie własne

Interesujące dane uzyskane zostały gdy porównano średnią ilość pracowników i odchylenie standardowe od tej wielkości w trzech wyszczególnionych typach instytucji. Liczba pracowników traktowana jest jako wartość określająca wielkość analizowanych placówek. Zróżnicowanie wielkości analizowanych instytucji powoduje, że dla ogólnego obrazu stosuje się uśrednione wielkości liczby pracowników. Dodatkowe pokazanie wartości odchyleń standardowych ułatwia uchwycenie tego zróżnicowania. Odchylenie standardowe od średniej arytmetycznej obrazuje, jak różnią się od siebie analizowane instytucje pod względem ilości pracowników. Najwyższą średnią i odchylenie standardowe charakteryzuje instytucje, które deklarują współpracę z wolontariuszami. Im mniejszy liczebnie, tym częściej nie podejmują one współpracy z wolontariuszami i częściej deklarują, że nawiązanie takiej współpracy w przypadku instytucji, w której pracują nie jest możliwe.

Tabela 10. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według możliwości realizowania w instytucji staży).

Możliwość realizowania staży	Wolontariat w instytucjach			Razem
	tak	nie		
		możliwość współpracy	brak możliwości współpracy	
tak	42,0	44,5	13,5	100,0
nie	50,0	42,9	7,1	100,0
Razem	**42,9**	**44,4**	**12,7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Możliwość realizowania w instytucjach pomocy społecznej staży i praktyk jest jednym z uwarunkowań ich codziennego funkcjonowania, dlatego może mieć ona związek z zapotrzebowaniem na działalność wolontariuszy. Najczęściej możliwość realizowania staży w instytucjach deklarowali pracownicy stwierdzający, że jest szansa, aby instytucja, w której pracują w przyszłości nawiązała współpracę z wolontariuszami. Na brak możliwości odbywania staży wskazywali pracownicy instytucji, w których współpraca z wolontariuszami obecnie ma miejsce. Możliwość realizowania w instytucjach staży sprawia, że częściej niż w przypadku instytucji, w której staży takich nie można realizować, nie nawiązuje się współpracy z wolontariuszami.

Warto zauważyć, że w przypadku możliwości realizowania praktyk sytuacja wygląda nieco inaczej. Można powiedzieć, że zarówno sytuacja w której istnieje możliwość realizowania praktyk, jak i sytuacja odwrotna nie zmieniają znacząco zakresu współpracy instytucji z wolontariuszami.

Tabela 11. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według możliwości realizowania w instytucji praktyk).

Możliwość realizowania staży	Wolontariat w instytucjach			Razem
	tak	nie		
		możliwość współpracy	brak możliwości współpracy	
tak	43,1	45,5	11,4	100,0
nie	40,0	30,0	30,0	100,0
Razem	**42,9**	**44,4**	**12,7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnią z analizowanych charakterystyk instytucji jest to, czy zatrudnione w niej osoby uczestniczyły w szkoleniach poświęconych funkcjonowaniu wolontariatu w instytucjach działających w ramach systemu pomocy społecznej. Osoby, które zadeklarowały udział w szkoleniach częściej także stwierdzały, że ma miejsce współpraca pomiędzy ich instytucją a wolontariuszami. Respondenci którzy stwierdzają, że w danym momencie ich instytucja nie współpracuje z wolontariuszami, ale taka sytuacja może ulec zmianie, częściej deklarują, że nie brali udziału w szkoleniach dotyczących wolontariatu.

Tabela 12. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według uczestnictwa pracowników instytucji w szkoleniach).

Możliwość realizowania staży	Wolontariat w instytucjach			Razem
	tak	nie		
		możliwość współpracy	brak możliwości współpracy	
tak	61,0	34,1	4,8	100,0
nie	32,9	51,9	15,2	100,0
nie wiem	46,2	30,8	23,0	100,0
Razem	**42,9**	**44,4**	**12,7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE Z WOLONTARIUSZAMI

Na początku, spośród trzech wyróżnionych typów instytucji, przeanalizowane zostaną odpowiedzi dotyczące tych, których pracownicy zadeklarowali, że współpracują one z wolontariuszami. Należy w tym miejscu przypomnieć, że do tej kategorii zaliczonych zostało 44,9% instytucji, które wzięły udział w badaniu. W ramach analizy zostaną uwzględnione następujące aspekty:

- praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach;
- wolontariusze obecnie funkcjonujący w instytucjach;
- praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach a faktyczna współpraca z wolontariuszami;
- charakterystyka wolontariuszy współpracujących z instytucjami;
- zakres działalności wolontariuszy w instytucjach – obowiązki wolontariuszy;
- możliwości rozszerzenia obowiązków wolontariuszy;
- obszary działania instytucji, w które nie można włączyć wolontariuszy;
- ilość wolontariuszy a potrzeby instytucji;
- ocena przebiegu współpracy z wolontariuszami.

Respondenci, którzy zadeklarowali, że instytucja, w której pracują współpracuje z wolontariuszami, zostali poproszeni o podanie szeregu informacji określających przygotowanie tych miejsc do takiej współpracy. Pytania do nich skierowane dotyczyły istnienia w ramach instytucji takich praktyk, które mają za zadanie wspomagać funkcjonowanie wolontariatu w instytucji. Do elementów sprzyjających działalności wolontariackiej w instytucji pomocy społecznej zaliczono: wyznaczenie koordynatora pracy wolontariuszy, funkcjonowanie w instytucji programu i regulaminu współpracy z wolontariuszami, informowanie klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy, zbieranie informacji o zapotrzebowaniu na tę pomoc oraz organizowanie akcji zachęcających do włączenia się w działalność wolontariacką.

W pierwszej kolejności zapytano badanych, czy w instytucji wyznaczona jest osoba, do której obowiązków należy koordynowanie pracy wolontariuszy. W przypadku 56,1% instytucji, w których działają wolontariusze, jest osoba, która koordynuje ich prace.

Wykres 8. Instytucje deklarujące, że obowiązek koordynowania pracy wolontariuszy został powierzony konkretnej osobie (w %).

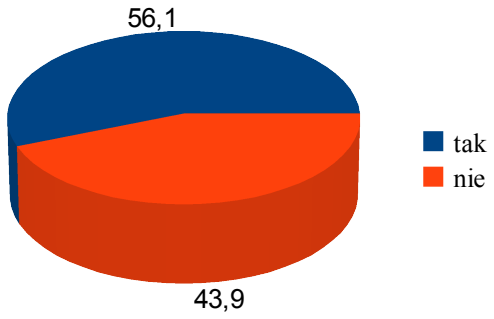

Źródło: Opracowanie własne

Gdy przyjrzymy się rozkładowi odpowiedzi ankietowanych dotyczących funkcjonowania w instytucjach, w których pracują koordynatorzy pracy wolontariuszy, przy uwzględnieniu typu instytucji, można stwierdzić, że najczęściej takie stanowisko funkcjonuje w Domach Pomocy Społecznej (89,9%) i Jadłodajniach (80%). Z kolei najrzadziej z taką sytuacją można się spotkać w Ośrodkach Pomocy Społecznej (76,9%).

Ciekawa sytuacja ma miejsce w przypadku włączonych do analizy Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu. W połowie tych instytucji jest wyznaczony koordynator pracy wolontariuszy, a w drugiej połowie takie oddzielne stanowisko nie funkcjonuje.

Tabela 13. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że obowiązek koordynowania pracy wolontariuszy został powierzony konkretnej osobie (według typów instytucji).

Typ instytucji	Koordynator pracy wolontariuszy w instytucji		Razem
	tak	nie	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	50,0	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	89,9	11,1	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	23,1	76,9	100,0
Jadłodajnie	80,0	20,0	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	100,0
Inne	57,1	42,9	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Kolejne pytanie, jakie zadano respondentom z tej kategorii instytucji, dotyczyło funkcjonowania w jej ramach programu współpracy z wolontariuszami. Zdecydowana większość z nich, bo aż 70,2% stwierdziła, że w instytucji którą reprezentują, nie ma takiego programu.

Wykres 9. Instytucje deklarujące, że opracowały program współpracy z wolontariuszami (w %).

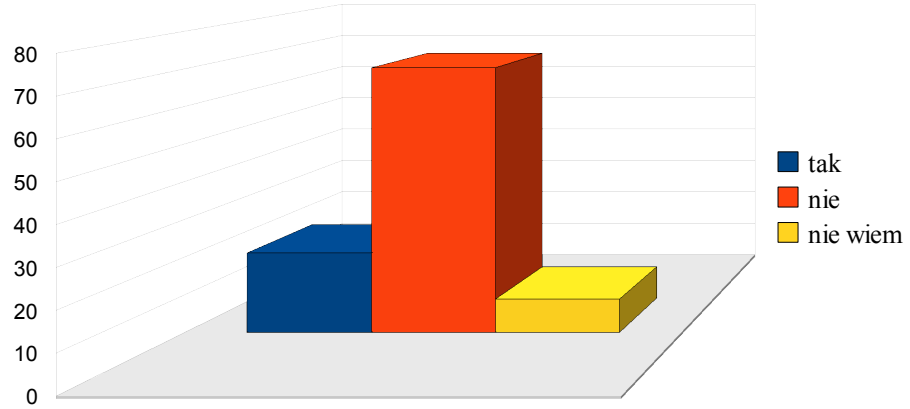

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizuje się fakt funkcjonowania w instytucjach programu współpracy z wolontariuszami w podziale na typy instytucji można stwierdzić, że najczęściej posiadanie takiego programu deklarują Jadłodajnie (60,0%). Z kolei w przypadku wszystkich włączonych do analizy Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie nie było takiego, w którym pracuje się z wolontariuszami w oparciu o program współpracy. Warto zauważyć, że aż w połowie z przebadanych Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu pracownicy nie wiedzieli, czy istnieje w nich program współpracy z wolontariuszami.

Tabela 14. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że opracowały program współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Program współpracy z wolontariuszami			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	-	50,0	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	33,3	55,6	11,1	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	15,4	84,6	-	100,0
Jadłodajnie	60,0	40,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	-	100,0	-	100,0
Inne	19,0	76,2	4,8	100,0
Razem	**21,1**	**70,2**	**8,8**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym elementem wspomagającym funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach pomocy społecznej jest regulamin określający zasady współpracy. Pracownicy zatrudnieni w większości analizowanych instytucji (59,6%) stwierdzili, że w ich miejscu pracy nie ma opracowanego regulaminu współpracy z wolontariuszami.

Regulamin współpracy z wolontariuszami najczęściej można odnaleźć w Domach Pomocy Społecznej (44,4%) i w Jadłodajniach (40%). Z kolei pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej najczęściej, spośród analizowanych typów instytucji, stwierdzali, że w ich miejscu pracy nie opracowano takiego dokumentu.

Wykres 10. Instytucje deklarujące, że opracowały regulamin współpracy z wolontariuszami (w %).

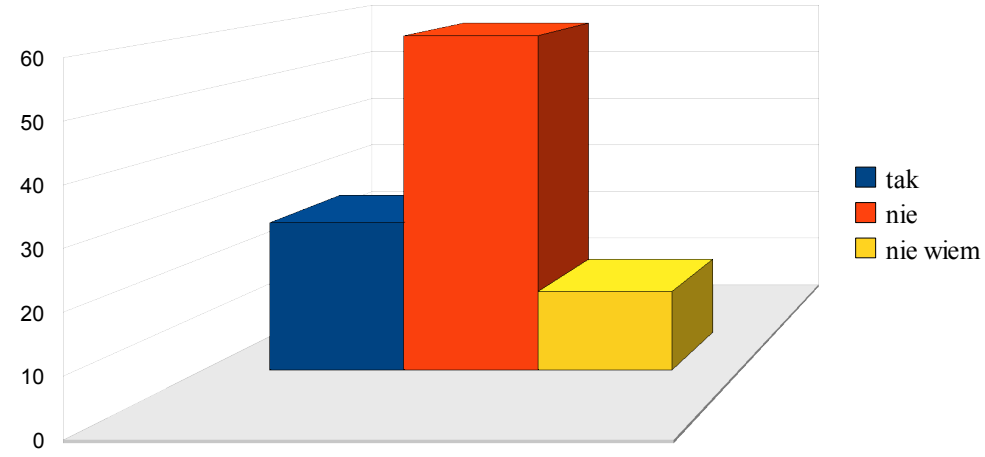

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku połowy Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu respondenci nie potrafili udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 15. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że opracowały regulamin współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Regulamin współpracy z wolontariuszami			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	16,7	33,3	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	44,4	44,4	11,1	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	15,4	84,6	-	100,0
Jadłodajnie	40,0	60,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	33,3	66,7	-	100,0
Inne	23,8	57,1	19,0	100,0
Razem	**26,3**	**59,6**	**14**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Poza określeniem, czy w instytucji funkcjonuje koordynator, program i regulamin współpracy z wolontariuszami, proszono respondentów o odpowiedź na pytanie o to, czy klienci instytucji są informowani o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy. Większość badanych (57,9%) stwierdziła, że taka sytuacja ma miejsce. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że 15,8% pracowników instytucji deklarujących współpracę z wolontariuszami nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 11. Instytucje informujące klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (w %).

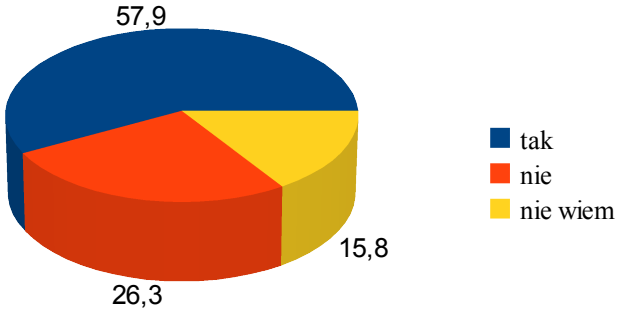

Źródło: Opracowanie własne

Analizując deklaracje respondentów dotyczące informowania klientów instytucji o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy należy stwierdzić, że najczęściej taka sytuacja ma miejsce w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie (66,7%). Z kolei 40,0% klientów Jadłodajni nie jest o takiej możliwości informowana. Interesująca wydaje się być informacja, że połowa pracowników Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu nie wie, czy podlegli im podopieczni uzyskują informację o tym, że w instytucji działają wolontariusze i można skorzystać z nich pomocy.

Tabela 16. Rozkład procentowy instytucji informujących klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (według typów instytucji).

Typ instytucji	Informowanie o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	50,0	-	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	55,6	22,2	22,2	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	60,2	30,8	-	100,0
Jadłodajnie	60,0	40,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	-	100,0
Inne	52,4	28,6	19,0	100,0
Razem	**57,9**	**26,3**	**15,8**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Większość pracowników uczestniczących w badaniu instytucji deklarujących współpracę z wolontariuszami stwierdziła, że informują oni swoich klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy. Warto zatem przyjrzeć się sposobom, przy pomocy których w tych instytucjach osoby korzystające z ich usług są informowane o funkcjonowaniu w ich ramach wolontariuszy.

Odpowiedzi dotyczące takich sposobów można podzielić na trzy główne kategorie - „bezpośrednia informacja od pracownika", „bezpośredni kontakt z wolontariuszem" i „ogłoszenia/plakaty". Wśród deklaracji respondentów zdecydowanie dominuje informacja o bezpośrednim przekazywaniu takich informacji przez pracownika, najczęściej podczas rozmów z klientami (75,8%). Z możliwości informowania o działalności wolontariuszy przy pomocy specjalnie przygotowanych ogłoszeń/plakatów korzysta się tylko w 15,2% instytucji.

Wykres 12. Sposoby informowania klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (w %).

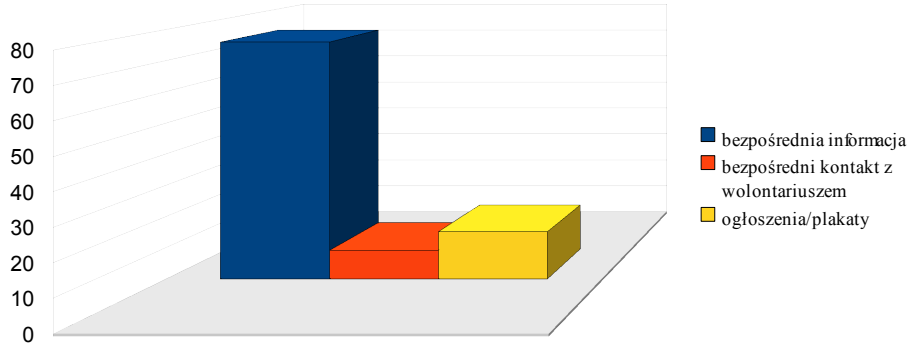

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizuje się sposoby informowania klientów instytucji o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy, przy uwzględnieniu typu instytucji, można zauważyć, że w przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie pracownicy koncentrują się wyłącznie na bezpośrednim informowaniu klienta o takiej możliwości.

Tabela 17. Rozkład procentowy sposobów informowania klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (według typów instytucji).

Typ instytucji	Sposób informowania			Razem
	bezpośrednia informacja od pracownika	bezpośredni kontakt z wolontariuszem	ogłoszenia /plakaty	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	100,0	-	-	100,0
Domy Pomocy Społecznej	60,0	20,0	20,0	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	77,8	-	22,2	100,0
Jadłodajnie	33,3	33,3	33,3	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	100,0	-	-	100,0
Inne	81,9	9,1	9,1	100,0
Razem	**75,8**	**9,1**	**15,2**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej z „bezpośredniego kontaktu z wolontariuszem” i „ogłoszeń/plakatów”, jako form informowania o działalność wolontariuszy w instytucjach, korzystają pracownicy Jadłodajni. Z możliwości bezpośredniego kontaktu klienta z wolontariuszem nie korzysta się w Ośrodkach Pomocy Społecznej.

Wykres 13. Instytucje deklarujące gromadzenie informacji o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy (w %).

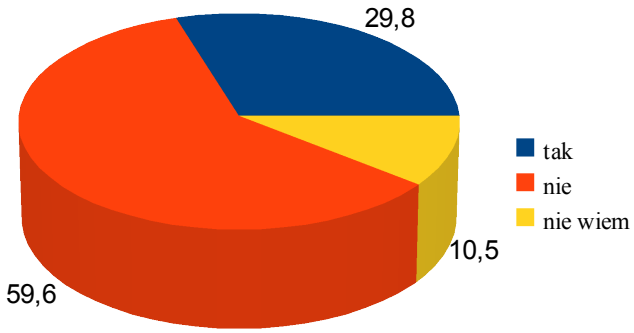

Źródło: Opracowanie własne

Poza informowaniem klientów o fakcie funkcjonowania w instytucji wolontariuszy istotne wydaje się to, czy zbierane są w niej informacje o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy zgłaszanym przez klientów instytucji. Tylko w prawie co trzeciej instytucji funkcjonuje system zbierania takich informacji. W przypadku 59,6% instytucji nie korzysta się z jasno określonych procedur związanych z rejestrowaniem zgłaszanego przez klientów zapotrzebowania na pomoc wolontariuszy.

Analizując, deklaracje dotyczące zbierania przez pracowników instytucji informacji o zapotrzebowaniu ich klientów na pomoc wolontariuszy, przy uwzględnieniu typu instytucji, można stwierdzić, że najczęściej takie praktyki funkcjonują w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie (66,7%). Z drugiej strony takie informacje najrzadziej są zbierane w Ośrodkach Pomocy Społecznej (69,2%). W przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu co drugi pracownik zatrudniony w tych instytucjach nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie, wybierając opcję „nie wiem”.

Tabela 18. Rozkład procentowy instytucji deklarujących gromadzenie informacji o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy (według typów instytucji).

Typ instytucji	Zbieranie informacji o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	16,7	33,3	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	33,3	55,6	11,1	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	30,8	69,2	-	100,0
Jadłodajnie	40,0	60,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	-	100,0
Inne	23,8	66,7	9,5	100,0
Razem	**29,8**	**59,6**	**10,5**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Jednym ze sposobów pozyskiwania wolontariuszy dla działań konkretnych instytucji jest organizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat. Jednak najczęściej, w przypadku analizowanych instytucji, których pracownicy zadeklarowali, że w ich miejscu pracy współpracuje się z wolontariuszami, nie organizuje się akcji zachęcających do zaangażowania się w ten typ działania.

Wykres 14. Instytucje organizujące akcje zachęcające do angażowania się w wolontariat (w %).

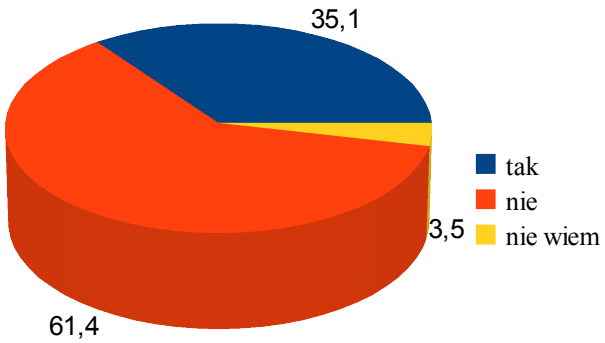

Źródło: Opracowanie własne

Spośród wszystkich analizowanych typów instytucji najczęściej akcje zachęcające do zaangażowania się w wolontariat organizują Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (66,7%). Z drugiej strony żaden pracownik Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu nie zadeklarował stosowania takiej formy promowania idei wolontariatu. Jednak najczęściej można było się dowiedzieć, że to w Domach Pomocy Społecznej nie organizuje się akcji zachęcających do zaangażowania się w ten typ aktywności.

Tabela 19. Rozkład procentowy instytucji organizujących akcje zachęcające do angażowania się w wolontariat (według typów instytucji).

Typ instytucji	Organizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	16,7	33,3	50,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	33,3	55,6	11,1	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	30,8	69,2	-	100,0
Jadłodajnie	40,0	60,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	-	100,0
Inne	23,8	66,7	9,5	100,0
Razem	**29,8**	**59,6**	**10,5**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Na zakończenie części kwestionariusza dotyczącego praktyk, które powinny wspomagać funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach pomocy społecznej, zapytano respondentów o to, czy istnieje system gromadzenia informacji o osobach, które zgłaszają chęć zostania wolontariuszem. Okazało się, że w przypadku 49,1% instytucji takie informacje są rejestrowane

Wykres 15. Instytucje gromadzące informacje o osobach, które chciałyby zostać wolontariuszami (w %).

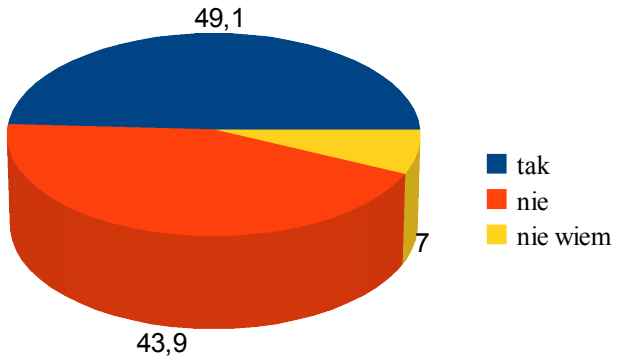

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej praktyki gromadzenia informacji o potencjalnych wolontariuszach stosuje się w Domach Pomocy Społecznej (77,8%) i Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie (66,7%). Z drugiej strony najrzadziej można spotkać się z taką sytuacją w przypadku włączonych do analizy Jadłodajni (60,0%) i Ośrodków Pomocy Społecznej (53,8%).

Tabela 20. Rozkład procentowy instytucji deklarujących gromadzenie informacji o osobach, które chciałyby zostać wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Gromadzenie informacji o osobach, które chcą zostać wolontariuszami			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	33,3	33,3	33,3	100,0
Domy Pomocy Społecznej	77,8	22,2	-	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	46,2	53,8	-	100,0
Jadłodajnie	40,0	60,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	-	100,0
Inne	42,9	47,6	9,5	100,0
Razem	**49,1**	**43,9**	**7**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Wolontariusze obecnie funkcjonujący w instytucjach

Poza deklaracjami dotyczącymi współpracy instytucji z wolontariuszami proszono badanych pracowników o określenie, czy w momencie realizowania badania w instytucjach działali wolontariusze.

Wykres 16. Instytucje deklarujące, że obecnie współpracują z wolontariuszami (w %).

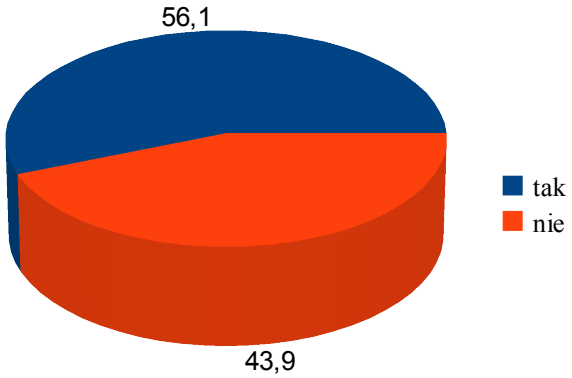

Źródło: Opracowanie własne

Instytucje, w których funkcjonowali w czasie badania wolontariusze stanowiły 56,1% tych, które zadeklarowały, że w ogóle taką współpracę podejmują. Mając na uwadze, że 44,9% pracowników instytucji włączonych do analizy zadeklarowało fakt współpracy z wolontariuszami należy zaznaczyć, że w skali całej próby tylko w 22,9% instytucji funkcjonowali w chwili badania wolontariusze.

Spośród analizowanych typów instytucji najczęściej pracownicy Jadłodajni (80,0%) i Domów Pomocy Społecznej (77,8%) deklarowali, że w trakcie realizacji badania działali w nich wolontariusze. Tylko w przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu pojawiła się sytuacja, w której w momencie przeprowadzania badania nie było wolontariuszy.

Tabela 21. Rozkład procentowy deklaracji instytucji dotyczących obecnej współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Wolontariusze działający obecnie w instytucji		Razem
	tak	nie	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	-	100,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	77,8	22,2	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	30,8	69,2	100,0
Jadłodajnie	80,0	20,0	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	100,0
Inne	71,4	28,6	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Respondenci, którzy stwierdzi, że w trakcie realizacji badania w instytucjach, które reprezentowali działali wolontariusze zostali dodatkowo poproszeni o podanie o ich liczby. Okazało się, że pod tym względem instytucje są bardzo zróżnicowane, bowiem minimalnie w instytucjach należących do tej grupy działał jeden, a maksymalnie aż stu wolontariuszy. Uśredniając te zróżnicowanie odpowiedzi można stwierdzić, w omawianych instytucjach działało w czasie badania po około czternastu wolontariuszy.

Tabela 22. Liczba wolontariuszy współpracujących obecnie z instytucjami pomocy społecznej w województwie lubuskim.

Wolontariusze działający obecnie w instytucji	
Minimalna liczba	1
Maksymalna liczba	100
Średnia arytmetyczna	14,6
Odchylenie standardowe	25,7
Instytucje deklarujące, że obecnie współpracują z wolontariuszami	32
Liczba wolontariuszy obecnie współpracujących z instytucjami, które wzięły udział w badaniu	468

Źródło: Opracowanie własne

Wartość odchylenia standardowego dodatkowo pokazuje zróżnicowanie odpowiedzi dotyczących liczby wolontariuszy. Na jego podstawie można stwierdzić, że deklaracje respondentów co do liczby wolontariuszy różniły się między sobą średnio o dwadzieścia pięć osób. W sumie respondenci wskazali, że w instytucjach, w których pracowali działało w trakcie trwania badania czterystu sześćdziesięciu czterech wolontariuszy. Aby określić

dokładną liczbę wolontariuszy, którzy faktycznie współpracują z instytucjami działającymi w ramach systemu pomocy społecznej w województwie lubuskim, należy wziąć pod uwagę poziom realizacji próby oraz fakt, że udział w badaniu był dobrowolny (liczba wolontariuszy szacowana jest dodatkowo wyłącznie na podstawie deklaracji pracowników instytucji).

Gdy analizuje się średnią liczbę wolontariuszy, którzy działali w instytucjach w trakcie realizacji badania, przy uwzględnieniu typu instytucji okazuje się, że największa liczba wolontariuszy funkcjonowała w Ośrodkach Pomocy Społecznej. Z drugiej strony najmniejszą liczbę działających obecnie wolontariuszy podawali pracownicy Domów Pomocy Społecznej. Warto w tym miejscu jeszcze raz podkreślić, że w Domach Środowiskowych i Domach Dziennego Pobytu w momencie badania nie funkcjonowali wolontariusze.

Tabela 23. Rozkład procentowy liczby wolontariuszy współpracujących obecnie z instytucjami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Wolontariusze działający obecnie w instytucji	
	średnia arytmetyczna	odchylenie standardowe
Domy Pomocy Społecznej	2,4	1,9
Ośrodki Pomocy Społecznej	36,8	42,7
Jadłodajnie	7,0	7,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	10,0	5,7
Inne	17,1	28,6
Razem	**14,6**	**25,7**

Źródło: Opracowanie własne

Praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach a faktyczna współpraca z wolontariuszami

Posiadając dane dotyczące faktycznego funkcjonowania wolontariuszy w instytucjach warto sprawdzić, czy wyróżnione we wcześniejszej analizie praktyki, które powinny wspomagać działanie wolontariatu w instytucjach, faktycznie spełniają swoją rolę. Na początek należy przeanalizować, czy wyznaczenie osoby koordynującej prace wolontariuszy w instytucji związane jest z tym, czy w jej ramach działają wolontariusze. W przypadku instytucji, w których jest takie stanowisko zdecydowana większość (87,5%) zadeklarowała, że w trakcie badania działali w jej ramach wolontariusze. Podobnie, gdy nie było koordynatora aż w 84,0% przypadków nie było także wolontariuszy.

Tabela 24. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a koordynowanie ich pracy.

Koordynator pracy wolontariuszy w instytucji	Wolontariusze działający obecnie w instytucji		Razem
	tak	nie	
tak	87,5	12,5	100,0
nie	16,0	84,0	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku funkcjonowania w instytucji programu współpracy z wolontariuszami można stwierdzić, że jego istnienie sprzyja faktycznej współpracy z wolontariuszami. Tylko w 8,3% badanych instytucji, pomimo posiadania przez nie programu współpracy, nie działali w momencie pomiaru wolontariusze.

Tabela 25. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a program współpracy w wolontariuszami.

Program współpracy z wolontariuszami	Wolontariusze działający obecnie w instytucji		Razem
	tak	nie	
tak	8,3	91,7	100,0
nie	50,0	50,0	100,0
nie wiem	80,0	20,0	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Ciekawie natomiast sytuacja przedstawia się w przypadku braku takiego programu. Wydaje się, że jego brak nie wpływa, w przypadku tych instytucji na to, czy w ich ramach funkcjonują, czy też nie wolontariusze. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w przypadku aż 80,0% osób, które nie wiedziały, czy w instytucjach, które reprezentują funkcjonuje program współpracy, działali w trakcie pomiaru wolontariusze. Bardzo podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku posiadania przez instytucje regulaminu współpracy z wolontariuszami. Interesujący jest rozkład odpowiedzi wśród osób, które nie wiedzą, czy w instytucji, w której pracują funkcjonuje regulamin współpracy z wolontariuszami.

Tabela 26. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a regulamin współpracy w wolontariuszami.

Regulamin współpracy z wolontariuszami	Wolontariusze działający obecnie w instytucji		Razem
	tak	nie	
tak	93,3	6,7	100,0
nie	41,2	57,8	100,0
nie wiem	50,0	50,0	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnią praktyką analizowaną w kontekście faktycznego funkcjonowania wolontariuszy w instytucjach, których pracownicy zadeklarowali współpracę z wolontariuszami, jest organizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w działalność wolontariacką. Na podstawie rozkładu odpowiedzi respondentów można stwierdzić, że organizowanie tego typu akcji w sposób znaczący sprzyja faktycznemu działaniu wolontariuszy w instytucjach. Aż 90,0% pracowników instytucji, w których organizowane są tego typu akcje zadeklarowało, że w momencie badania funkcjonowali w ich miejscu pracy wolontariusze.

Tabela 27. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a organizowanie akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat.

Organizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat	Wolontariusze działający obecnie w instytucji		Razem
	tak	nie	
tak	90,0	10,0	100,0
nie	40,0	60,0	100,0
nie wiem	-	100,0	100,0
Razem	**56,1**	**43,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka wolontariuszy współpracujących z instytucjami

Kolejnymi informacjami, jakie uzyskano w trakcie badania od pracowników instytucji, którzy zadeklarowali współprace z wolontariuszami, były informacje dotyczące charakterystyk osób, które podejmują tego typu działania. Zdecydowanie najczęściej wolontariuszami w przeanalizowanych instytucjach były, zdaniem respondentów, kobiety. Według deklaracji pracowników instytucji stanowią one 84,2% ogółu osób pracujących w charakterze wolontariusza.

Wykres 17. Płeć wolontariuszy (w %).

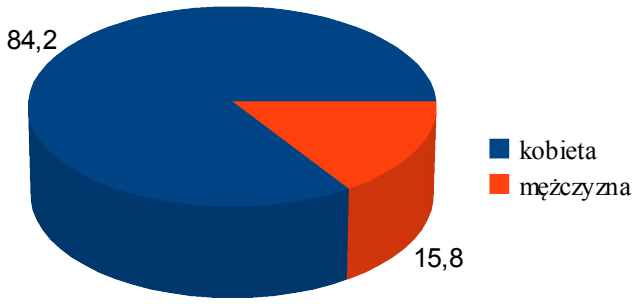

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizujemy deklaracje badanych dotyczące płci wolontariuszy, którzy współpracują z instytucjami, w której są oni zatrudnieni, przy uwzględnieniu typu instytucji, można zauważyć, że w przypadku Ośrodków Pomocy Społecznej i Jadłodajni wolontarystycznie działają tam tylko kobiety.

Tabela 28. Płeć wolontariuszy (według typu instytucji).

Typ instytucji	Płeć wolontariuszy		Razem
	kobieta	mężczyzna	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	88,3	16,7	100,0
Domy Pomocy Społecznej	77,8	22,2	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	100,0	-	100,0
Jadłodajnie	100,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	33,3	100,0
Inne	76,2	23,8	100,0
Razem	**84,2**	**15,8**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Mężczyzn w roli wolontariuszy najczęściej można spotkać w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie, co trzeci wolontariusz w tych instytucjach to mężczyzna.

Wykres 18. Wiek wolontariuszy działających w analizowanych instytucjach (w %).

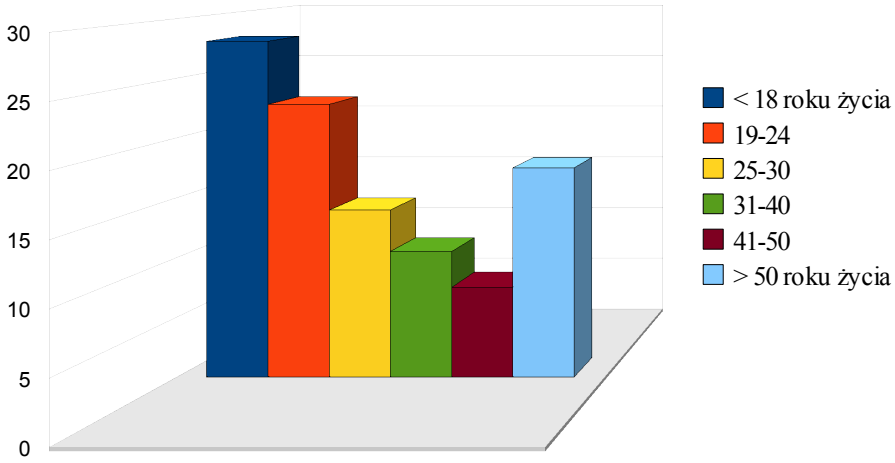

Źródło: Opracowanie własne

Jeżeli chodzi o wiek wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej włączonych do analizy, to najczęściej są to osoby w wieku poniżej 18 roku życia (28,1%) i osoby w przedziale wiekowym 19-24 lat (22,8%). Warto podkreślić, że 17,5% wolontariuszy, zgodnie z deklaracjami pracowników instytucji, ma więcej niż 50 lat.

Wykres 19. Wiek wolontariuszy działających w analizowanych instytucjach (według typów instytucji w %).

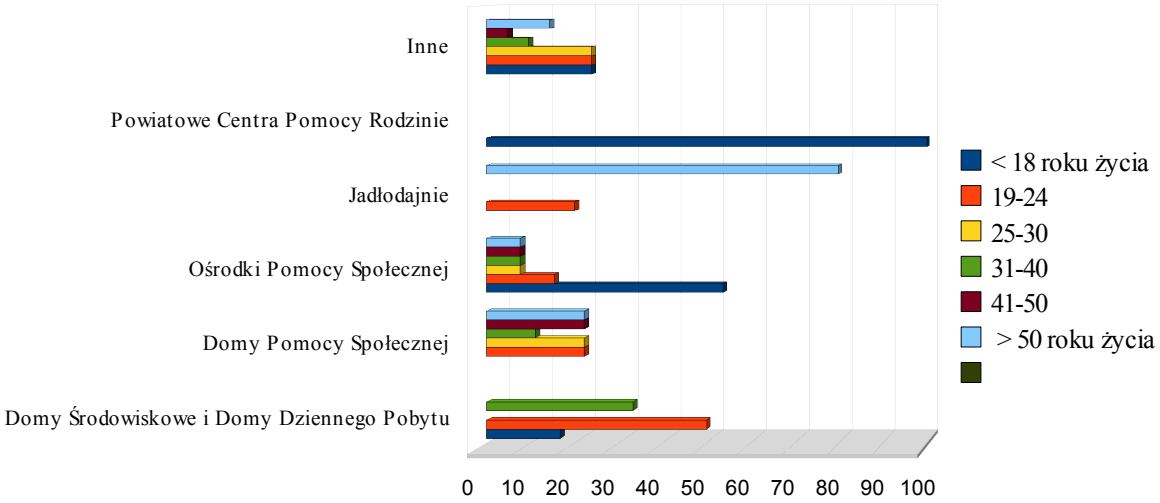

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wiek, w jakim są wolontariusze działający w konkretnych typach instytucji można stwierdzić, że w Jadłodajniach i Ośrodkach Pomocy Społecznej dominują osoby poniżej 18 roku życia. Z kolei w Domach Środowiskowych i Domach Dziennego Pobytu najczęściej wolontariuszami są osoby w przedziale wiekowym 19-24 lata. Warto także zauważyć, że w Jadłodajniach pracuje duża grupa osób powyżej 50 roku życia. Ciekawym typem instytucji w kontekście wieku wolontariuszy są Domy Pomocy Społecznej, które skupiają podobną ilość osób, w każdym przedziale wiekowym.

Tabela 29. Sytuacja zawodowa osób pracujących w charakterze wolontariusza w instytucjach pomocy społecznej w województwie lubuskim.

Wolontariusze	tak	nie	Razem
uczniowie	45,6	54,4	100,0
studenci	33,3	66,7	100,0
osoby pracujące zawodowo	22,8	77,2	100,0
emeryci/renciści	31,6	68,4	100,0
inna sytuacja	21,1	78,9	100,0

Źródło: Opracowanie własne

Populacje wolontariuszy działających w instytucjach systemu pomocy społecznej w województwie lubuskim można analizować także przy uwzględnieniu ich sytuacji pracy. Zdaniem pracowników przeanalizowanych instytucji osoby, które działają w nich wolontarystycznie to najczęściej uczniowie (45,6%). Następnie podobnie licznie reprezentowanymi grupami są studenci (33,3%) i emeryci/renciści (31,6%).

Wykres 20. Sytuacja zawodowa osób pracujących w charakterze wolontariusza w instytucjach pomocy społecznej w województwie lubuskim (według typów instytucji w %).

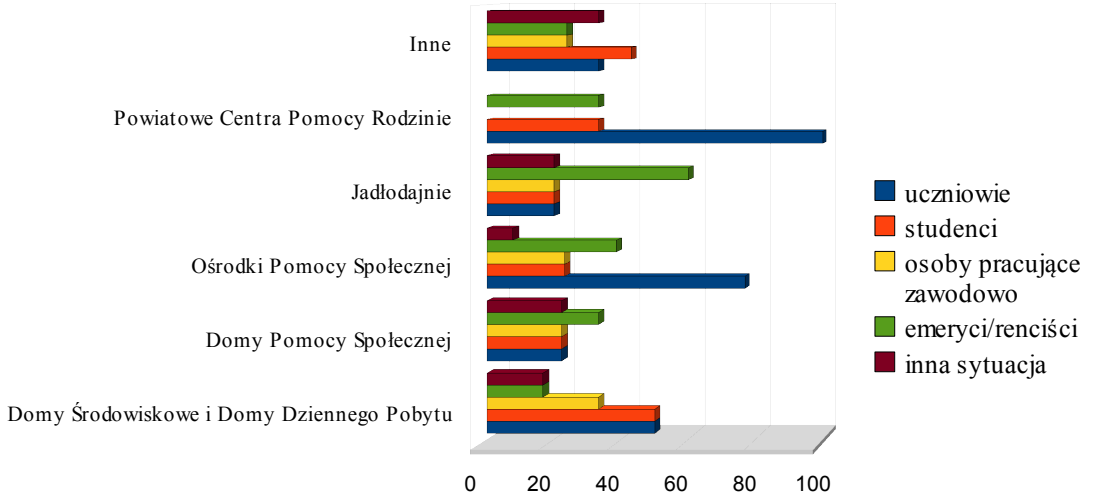

Źródło: Opracowanie własne

Gdy porównuje się rozkład odpowiedzi badanych dotyczących sytuacji pracy wolontariuszy działających w różnych typach instytucji można zauważyć, że w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie i Ośrodkach Pomocy Społecznej zdecydowanie dominują uczniowie. W przypadku Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie można także powiedzieć, że to jest jedyny typ instytucji, z którym nie współpracują w ramach wolontariatu osoby pracujące zawodowo. Warto także zwrócić uwagę na kategorię emerytów/rencistów w Jadłodajniach, Ośrodkach Pomocy Społecznej i Domach Pomocy Społecznej.

Na zakończenie części kwestionariusza dotyczącej charakterystyki wolontariuszy respondenci określali, jakie cechy ich zdaniem powinna posiadać osoba, która chciałaby współpracować jako wolontariusz z instytucją, w której oni pracują. Na wykresie 21. znajdują się cechy, które respondenci wskazywali najczęściej. Nie uwzględniono charakterystyk, które pojawiały się tylko w odpowiedziach pojedynczych badanych. Pracownicy instytucji, którzy deklarowali, że w ich ramach ma miejsce współpraca z wolontariuszami najczęściej wskazywali, że osoba działająca wolontarystycznie musi być odpowiedzialna (29,9%). Taka sama liczba badanych (24,6%) wskazała, że wolontariusz powinien być komunikatywny i musi chcieć pracować. Za bardzo istotne cechy wolontariusza respondenci uznali także bezinteresowność i kulturę osobistą.

Wykres 21. Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz (w %).

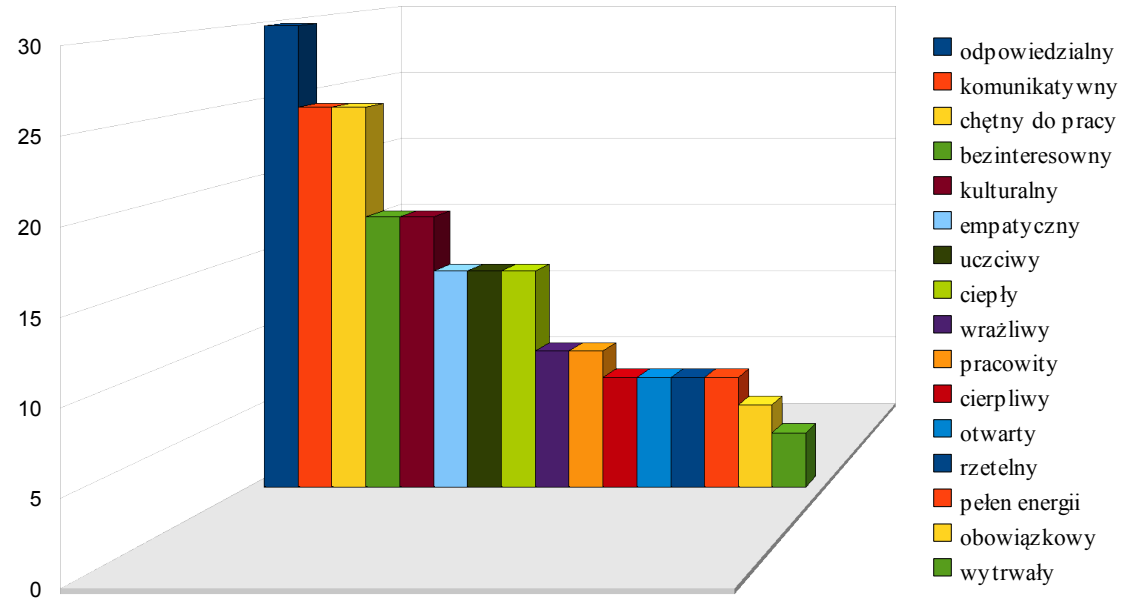

Źródło: Opracowanie własne

Zakres działań wolontariuszy w instytucjach – obowiązki wolontariuszy

Odpowiedź na pytanie, jaki zakres czynności wykonują wolontariusze w instytucjach działających w ramach systemu pomocy społecznej nie jest zadaniem prostym. Taka sytuacja wynika z faktu, że działania podejmowane przez wolontariuszy w instytucjach działających w ramach systemu pomocy społecznej w województwie lubuskim charakteryzuje duża różnorodność. Pracownicy zatrudnieni w instytucjach, które współpracują z wolontariuszami najczęściej stwierdzali, że praca osoby działającej wolontarystycznie polega na „pomocy osobom niepełnosprawnym" (57,9%), „pomocy osobom starszym" (56,1%) i „organizowaniu imprez okolicznościowych" (50,9%). Najrzadziej wskazywano, że wolontariusze angażowani są w „prace biurowe".

Tabela 30. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej.

Zakres czynności	tak	nie	Razem
pomoc osobom niepełnosprawnym	57,9	42,1	100,0
pomoc osobom starszym	56,1	43,9	100,0
organizowanie imprez okolicznościowych	50,9	49,1	100,0
organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży	40,4	59,6	100,0
pomoc osobom chorym	40,4	59,6	100,0
prace biurowe	18,8	84,2	100,0

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizujemy rozkład deklaracji respondentów dotyczących zakresu działań, jakie wolontariusze realizują w konkretnych typach instytucji można zaobserwować pewne różnice. W Domach Pomocy Społecznej, Domach Środowiskowych i Domach Dziennego Pobytu oraz w Hospicjach, Noclegowniach, Placówkach Specjalistycznych i Klubach Seniora najczęściej respondenci wskazywali, że wolontariusze w ramach swoich obowiązków pomagają osobom niepełnosprawnym. Z kolei w przypadku Ośrodków Pomocy Społecznej najczęściej wolontariusze angażują się w „pomoc osobom starszym". W Jadłodajniach respondenci często podwali „inne" obszary działań, mając na myśli prace związane z przygotowywaniem posiłków i pracami porządkowymi. Równie często w tych miejscach mówiono o „pomocy osobom chorym". Z kolei w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie najczęściej wskazywano na pomoc wolontariuszy w „organizowaniu imprez okolicznościowych" i „zajęć dla dzieci i młodzieży".

Wykres 22. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji w %).

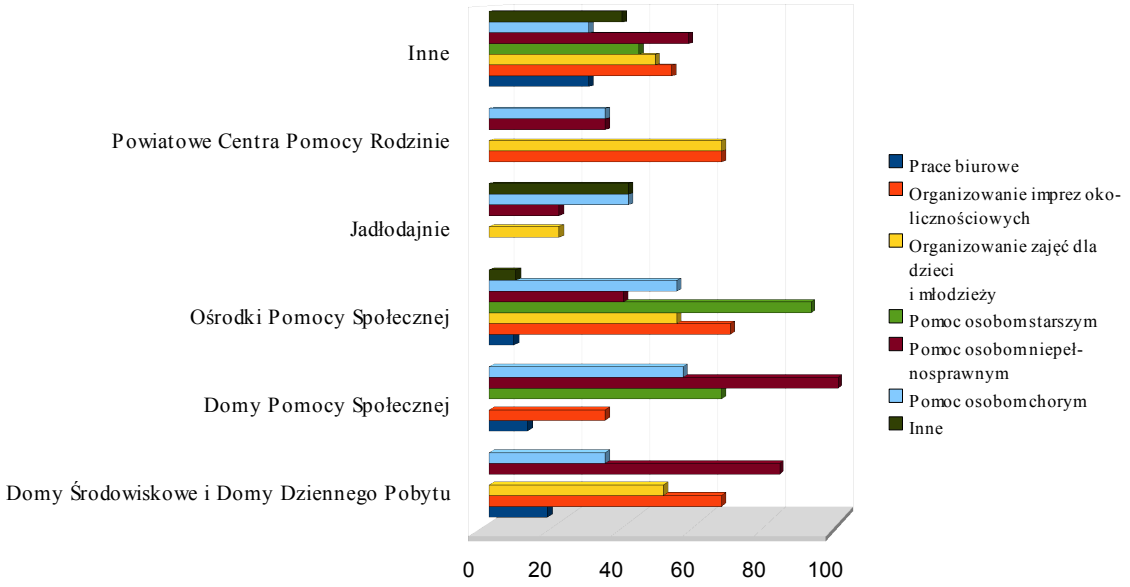

Źródło: Opracowanie własne

Specyfikę zróżnicowania obszarów działania wolontariuszy w instytucjach pomocy społecznej obrazuje także informacja, ile rożnych typów aktywności wolontariuszy w ramach instytucji i prac świadczonej na rzecz jej klientów wskazywali respondenci. Najczęściej badani wybierali tylko jeden obszar, w ramach którego wolontariusze działają w instytucjach (24,6%). Jednak bardzo zbliżony odsetek osób stwierdził, że wolontariusze na rzecz instytucji i jej klientów wykonują dwa lub cztery różne zakresy czynności. W związku z taką sytuacją możemy powiedzieć, że przeciętnie zdaniem ankietowanych pracowników, wolontariusze w analizowanych instytucjach wykazują się aktywnością w prawie trzech różnych obszarach.

Tabela 31. Liczba obszarów, w jakich pomoc świadczą wolontariusze.

Ilość wskazanych obszarów działalności wolontariuszy	Częstość	%
1	14	24,6
2	13	22,8
3	10	17,5
4	13	22,8
5	5	8,8
6	1	1,8
7	1	1,8
Razem	57	100,0
Średnia arytmetyczna	2,8	
Odchylenie standardowe	1,5	

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizujemy średnią ilość wskazanych przez pracowników instytucji obszarów działalności wolontariuszy, przy uwzględnieniu typu instytucji, możemy powiedzieć, że najszerszy zakres działań wolontariusze realizują w Ośrodkach Pomocy Społecznej, Domach Środowiskowych i Domach Dziennego Pobytu oraz instytucjach zakwalifikowanych do kategorii „Inne". Najmniejsza różnorodność działań charakteryzuje wolontariuszy pracujących w Jadłodajniach.

Tabela 32. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji).

Typ instytucji	Ilość wskazanych obszarów działalności wolontariuszy	
	Średnia arytmetyczna	Odchylenie standardowe
Domy Pomocy Społecznej	3	1,4
Ośrodki Pomocy Społecznej	2,7	1,1
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	3,2	1,4
Jadłodajnie	1,6	0,9
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	2	1
Inne	3	1,8
Razem	**2,8**	**1,5**

Źródło: Opracowanie własne

Możliwości rozszerzenia obowiązków wolontariuszy

Kolejnym istotnym elementem analizy zebranego materiału empirycznego będzie udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdaniem pracowników instytucji, którzy zadeklarowali współpracę z wolontariuszami możliwe jest rozszerzenie zakresu obowiązków tych osób. Większość respondentów zapytanych, czy wolontariusze, którzy z nimi współpracują mogliby realizować jeszcze inne dodatkowe czynności stwierdziła, że taka możliwość istnieje.

Do najczęściej wskazywanych obszarów można zaliczyć takie aktywności jak „pomoc osobom niepełnosprawnym" (43,9%) i „pomoc osobom starszym" (42,9%). Pracownicy instytucji, w której działają wolontariusze także chętnie widzieliby ich udział w „organizowaniu imprez okolicznościowych" (38,6%). Podobnie jak w przypadku faktycznie wykonywanych przez wolontariuszy czynności, tak i w przypadku potencjalnych dodatkowych działań, najmniejszy odsetek respondentów wskazywał na „prace biurowe". Dodatkowo nie pojawia się kategoria odpowiedzi związana z „pomocą osobom chorym".

Tabela 33. Zakres czynności, w jakie mogliby zostać włączeni wolontariusze.

Zakres ewentualnych dodatkowych czynności	tak	nie	Razem
pomoc osobom niepełnosprawnym	43,9	46,1	100,0
pomoc osobom starszym	42,1	57,9	100,0
organizowanie imprez okolicznościowych	38,6	61,4	100,0
organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży	21,1	78,9	100,0
prace biurowe	8,8	91,2	100,0
pomoc osobom chorym	-	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku podziału odpowiedzi respondentów dotyczących możliwych dodatkowych obszarów działania wolontariuszy w instytucji, ze względu na jej typ, można zaobserwować różnice w zapotrzebowaniu na konkretne działania w ramach aktywności wolontarystycznej. W deklaracjach pracowników Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu, podobnie jak w przypadku faktycznych działań wolontariuszy, uwidacznia się w znacznym stopniu potrzeba „pomocy osobom niepełnosprawnym". Dodatkowo pojawiają się deklaracje, które pokazują, że pomoc wolontariuszy mogłaby być także wykorzystywana w przypadku „pomocy ludziom starszym".

W przypadku Domów Pomocy Społecznej dodatkowo respondenci wskazują na możliwość organizowania przez wolontariuszy imprez okolicznościowych. Dodatkowo pojawią się deklaracje, które pokazują, że pomoc wolontariuszy mogłaby być także wykorzystywana w przypadku ludzi starszych.

Wykres 23. Zakres czynności, w jakie mogliby zostać włączeni wolontariusze (według typów instytucji w %).

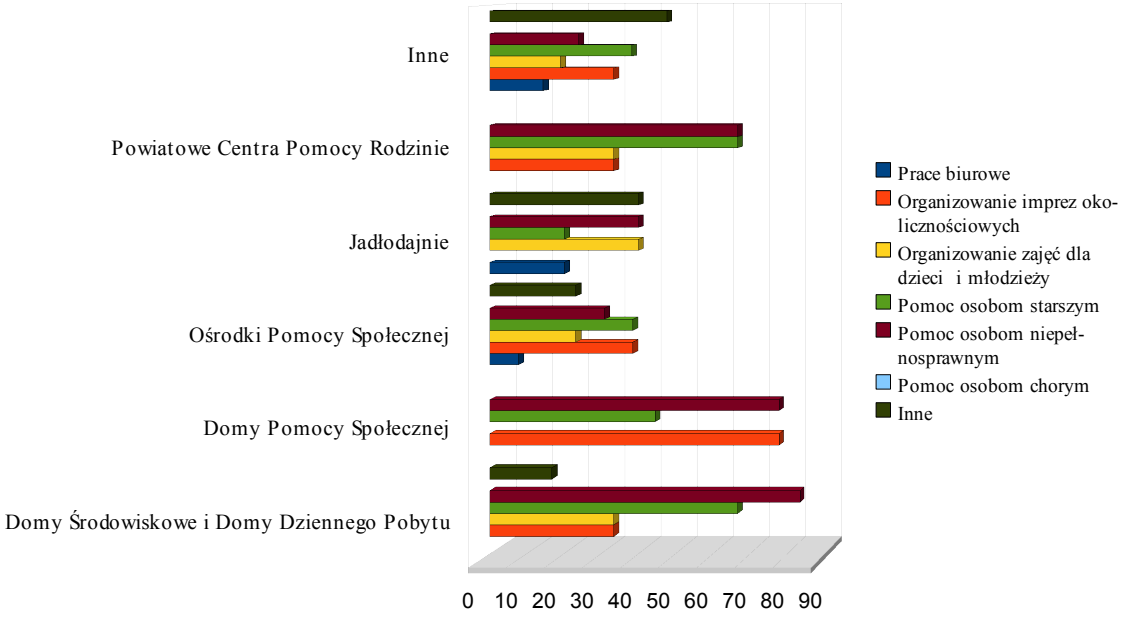

Źródło: Opracowanie własne

Obszary działań instytucji, w które nie można włączać wolontariuszy

Zdaniem ankietowanych pracowników instytucji, którzy deklarują współpracę z wolontariuszami, istnieją obszary ich funkcjonowania, w które nie powinny być angażowane takie osoby. Wymieniane przez badanych obszary można podzielić na pięć kategorii: „zajęcia wymagające kwalifikacji specjalistycznych", „bezpośrednia praca z podopiecznym", „prace biurowe", „kwestie finansowe" oraz „nie ma takich obowiązków" Najczęściej wymienianą przez nich kategorią tego typu obowiązków były „prace biurowe" (33,3%). Następnie 21,1% badanych stwierdziło, że wolontariusze nie mogą wykonywać „zajęć wymagających kwalifikacji specjalistycznych". Warto podkreślić, że taki sam odsetek respondentów wskazał, że ich zdaniem nie ma w instytucji, w której oni pracują obowiązków, których nie mogliby wykonywać wolontariusze.

Wykres 24. Zakres obowiązków, w jakie nie powinni być włączani wolontariusze działający w instytucjach pomocy społecznej (w %).

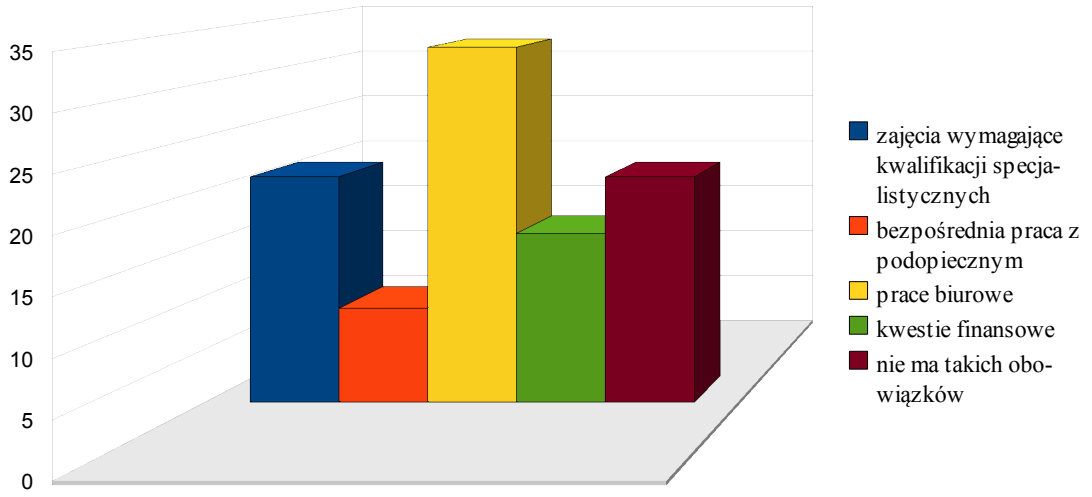

Źródło: Opracowanie własne

Analizując zakres obowiązków, których nie mogliby, zdaniem badanych, realizować wolontariusze, przy uwzględnieniu typu instytucji, można zaobserwować, że w przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu (66,7%), Domów Pomocy Społecznej (55,6%) i Ośrodków Pomocy Społecznej (44,6%) pracownicy tych instytucji nie widzą miejsca dla wolontariuszy przede wszystkim przy „pracach biurowych".

Z drugiej strony respondenci pracujący w Jadłodajniach najczęściej stwierdzali, że w tej instytucji nie ma obszarów, w których nie mogliby pracować wolontariusze (40,0%). W Powiatowych Centach Pomocy Rodzinie w równym stopniu obszarami pracy, do których nie powinni być angażowani wolontariusze są: „bezpośrednia praca z podopiecznym", „prace biurowe" i „kwestie finansowe". W kategorii instytucji „Inne" możemy zaobserwować największe zróżnicowanie wskazywanych obszarów, które byłyby problematyczne z punktu widzenia pracy wolontariusza.

Wykres 25. Zakres obowiązków, w jakie nie powinni być włączani wolontariusze działający w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji w %).

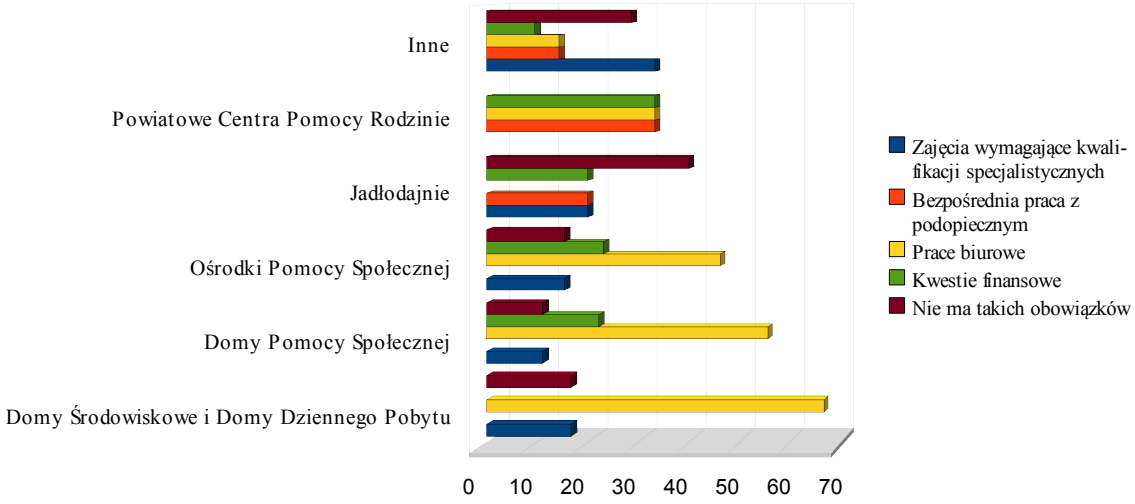

Źródło: Opracowanie własne

Ilość wolontariuszy a potrzeby instytucji

Istotne z punktu widzenia dokonywanej diagnozy jest stwierdzenie, czy w opinii respondentów, którzy deklarują współpracę z wolontariuszami, ilość tych osób jest dostosowana do potrzeb instytucji. Większość badanych (57,9%) zadeklarowała, że ta ilość jest optymalna. Warto jednak odnotować, że 42,1% ankietowanych pracowników jest odmiennego zdania, uważając, że powinna zostać zwiększona ilość wolontariuszy współpracujących z instytucją, w której pracują.

Wykres 26. Pozytywna ocena dostosowania liczby wolontariuszy działających w instytucji do zakresu jej potrzeb (w %).

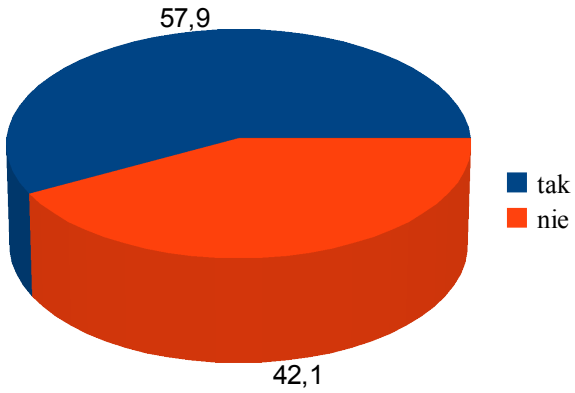

Źródło: Opracowanie własne

Stosunkowo najczęściej pracownicy Domów Środowiskowych i Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie (66,7%) stwierdzali, że ilość wolontariuszy, którzy współpracuje z ich instytucją jest dostosowana do jej potrzeb. Najczęściej przeciwnego zdania były osoby zatrudnione w Ośrodkach Pomocy Społecznej (53,8%).

Tabela 34. Ocena dostosowania liczby wolontariuszy działających w instytucji do zakresu jej potrzeb (według typów instytucji).

Typ instytucji	Ilość wolontariuszy dostosowana do potrzeb instytucji		Razem
	tak	nie	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	66,7	66,7	100,0
Domy Pomocy Społecznej	55,6	55,6	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	46,2	46,2	100,0
Jadłodajnie	60,0	60,0	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	66,7	66,7	100,0
Inne	61,9	61,9	100,0
Razem	**57,9**	**57,9**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Ocena przebiegu współpracy z wolontariuszami

Respondenci, którzy deklarowali, że instytucje, które reprezentują współpracują z wolontariuszami, najczęściej dobrze (54,9%) i bardzo dobrze (39,2%) oceniali przebieg dotychczasowej współpracy z tymi osobami. Nie pojawiły się w ich wypowiedziach złe i bardzo złe oceny.

Tabela 35. Ocena współpracy z wolontariuszem.

Ocena współpracy z wolontariuszem	Częstość	%
bardzo dobrze	20	39,2
dobrze	28	54,9
ani dobrze, ani źle	3	5,9
źle	-	-
bardzo źle	-	-
Razem	51	100,0
Średnia arytmetyczna	4,3	
Odchylenie standardowe	0,6	

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizujemy średnie arytmetyczne i wielkości odchyleń standardowych ocen współpracy z wolontariuszami badanych można stwierdzić, że nie ma istotnych różnic w nich ze względu na typ instytucji. Najlepiej tę współpracę oceniają respondenci z uczestniczących w badaniu Powiatowych Centów Pomocy Rodzinie. Dodatkowo można stwierdzić, że są oni całkowicie zgodni w bardzo dobrej ocenie tej współpracy.

Tabela 36. Ocena współpracy z wolontariuszem (według typów instytucji).

Typ instytucji	Ocena współpracy z wolontariuszem	
	Średnia arytmetyczna	Odchylenie standardowe
Domy Pomocy Społecznej	4,2	0,5
Ośrodki Pomocy Społecznej	4,5	0,5
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	4,3	0,6
Jadłodajnie	4,4	0,6
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	5,0	0,0
Inne	4,2	0,6
Razem	**4,3**	**0,6**

Źródło: Opracowanie własne

INSTYTUCJE, KTÓRE POTENCJALNIE MOGĄ WSPÓŁPRACOWAĆ Z WOLONTARIUSZAMI

Kolejną kategorię instytucji działających w ramach systemu pomocy społecznej na terenie województwa lubuskiego, która zostanie poddana analizie, stanowią instytucje, których pracownicy zadeklarowali, że nie współpracują one z wolontariuszami, ale istnieje możliwość nawiązania takiej współpracy w przyszłości. Instytucje z tej kategorii stanowią 44,4% ogółu instytucji, które uczestniczyły w przeprowadzonym badaniu. W ramach analizy tej grupy zostaną uwzględnione następujące aspekty:

- praktyki wspomagające funkcjonowanie wolontariatu w instytucjach;
- plany dotyczące wolontariatu w instytucji;
- zakres działalności wolontariuszy w instytucjach – możliwe obowiązki wolontariuszy;
- obszary działania instytucji, w które nie można włączyć wolontariuszy;
- cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz;
- powody nie podjęcia współpracy z wolontariuszami.

Gdy rozpatruje się kategorie instytucji, której pracownicy zadeklarowali, że pomimo braku współpracy z wolontariuszami istnieje możliwość jej nawiązania w przyszłości, warto przeanalizować, czy w ich ramach funkcjonują praktyki, które mają za zadanie wspomagać wolontariat w tych instytucjach.

Wykres 27. Instytucje, w których wyznaczona jest osoba pełniąca funkcję koordynatora pracy wolontariuszy (w %).

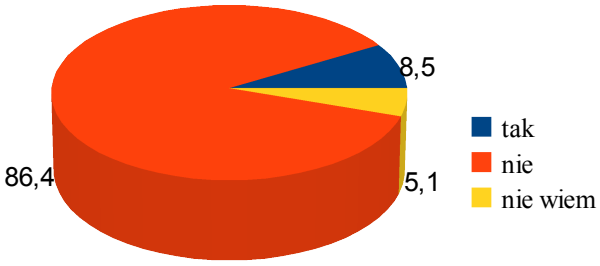

Źródło: Opracowanie własne

Na początek należy przyjrzeć się, czy w tej grupie instytucji wyznaczona jest osoba, do której obowiązków należy koordynowanie pracy wolontariuszy. W zdecydowanej większości przypadków pracownicy tej kategorii instytucji stwierdzili, że w ich ramach nie powołano stanowiska koordynatora pracy wolontariuszy. Tylko w 8,5% instytucji funkcjonują osoby pełniące taką funkcję.

Tabela 37. Rozkład procentowy instytucji, w których wyznaczona jest osoba pełniąca funkcję koordynatora pracy wolontariuszy (według typów instytucji).

Typ instytucji	Koordynator pracy wolontariuszy			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	-	77,8	22,2	100,0
Domy Pomocy Społecznej	33,3	66,7	-	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	9,1	87,9	3,0	100,0
Jadłodajnie	25,0	75,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	-	100,0	-	100,0
Inne	-	100,0	-	100,0
Razem	**8,5**	**86,4**	**5,1**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Gdy analizujemy funkcjonowanie koordynatorów pracy wolontariuszy w konkretnych typach instytucji, możemy stwierdzić, że najczęściej takie osoby są wyznaczone, zdaniem respondentów, w Domach Pomocy Społecznej (33,3%) i Jadłodajniach (25,0%). Z kolei w ogóle nie ma takich stanowisk pracy w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie i instytucjach zakwalifikowanych jako „Inne".

Wykres 28. Instytucje, w których obowiązuje program współpracy z wolontariuszami (w %).

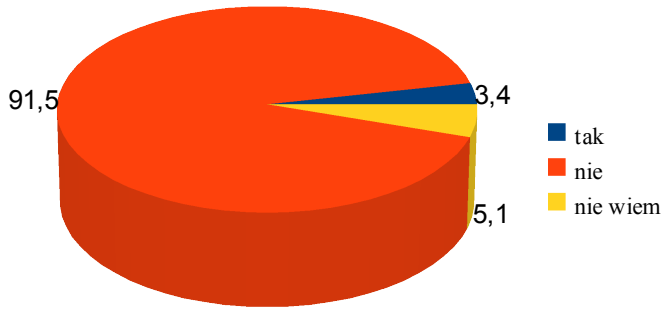

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo podobnie sytuacja w tej grupie instytucji wygląda w przypadku posiadania przez nią programu i regulaminu, które określają strategie funkcjonowania wolontariatu w danej instytucji. W ponad 90,0% instytucji, w ramach których nie funkcjonuje współpraca z wolontariuszami, ale ich pracownicy nie wykluczają takiej możliwości, nie ma programu, który by określał ramy tej potencjalnej współpracy.

Tabela 38. Rozkład procentowy instytucji, w których obowiązuje program współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Program współpracy z wolontariuszami			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	11,1	77,8	11,1	100,0
Domy Pomocy Społecznej	-	100,0	-	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	3,0	90,9	6,1	100,0
Jadłodajnie	-	100,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	-	100,0	-	100,0
Inne	-	100,0	-	100,0
Razem	**3,4**	**91,5**	**5,1**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Program współpracy z wolontariuszami nie został stworzony w analizowanych Domach Pomocy Społecznej, Jadłodajniach, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Hospicjach, Noclegowniach, Specjalistycznych Placówkach i Klubach Seniora. Tylko w przypadku 11,1% Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu i w 3,0% Ośrodków Pomocy Społecznej powstał taki program.

Wykres 29. Instytucje, w których obowiązuje regulamin współpracy z wolontariuszami (w %).

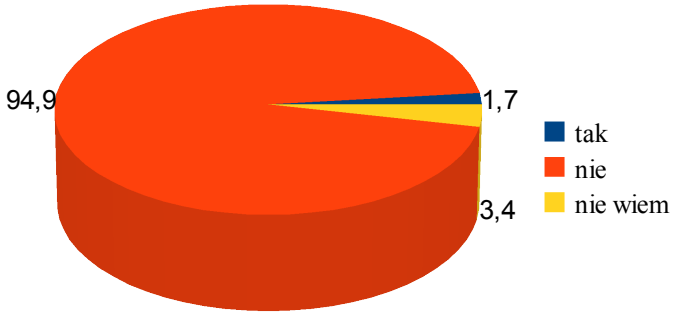

Źródło: Opracowanie własne

Regulamin współpracy z wolontariuszami posiada tylko 1,7% instytucji, których pracownicy zadeklarowali, że istnieje możliwość włączenia w działalność tych miejsc wolontariuszy. Nie ma regulaminów współpracy z wolontariuszami w Domach Pomocy Społecznej, Jadłodajniach, Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie oraz Hospicjach, Noclegowniach, specjalistycznych placówkach i Klubach Seniora.

Tabela 39. Rozkład procentowy instytucji, w których obowiązuje regulamin współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Regulamin współpracy z wolontariuszami			Razem
	tak	nie	nie wiem	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	11,1	77,8	11,1	100,0
Domy Pomocy Społecznej	-	100,0	-	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	-	97,0	3,0	100,0
Jadłodajnie	-	100,0	-	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	-	100,0	-	100,0
Inne	-	100,0	-	100,0
Razem	**1,7**	**94,9**	**3,4**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Plany dotyczące wolontariatu w instytucji

Pracownicy zatrudnieni w analizowanej grupie instytucji, na pytanie, czy planowane jest nawiązanie współpracy z wolontariuszami w jej ramach, w większości odpowiedzieli, że „nie” (57,6%).

Wykres 30. Instytucje, które deklarują chęć nawiązania współpracy z wolontariuszami (w %).

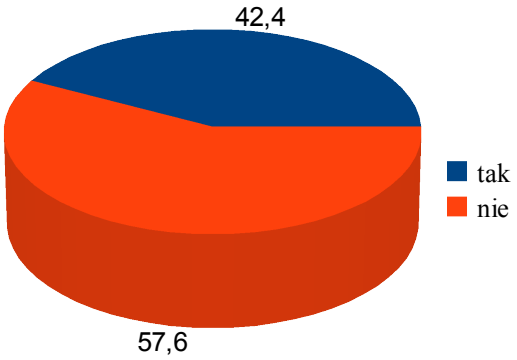

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej na istnienie planów nawiązania współpracy instytucji z wolontariuszami wskazywali respondenci będący pracownikami Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Hospicjów, Noclegowni, Placówek Specjalistycznych i Klubów Seniora (60,0 %). Z drugiej strony taką sytuację najczęściej wykluczali pracownicy Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu oraz Domów Pomocy Społecznej (66,7%).

Tabela 40. Procent instytucji, które deklarują chęć nawiązania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Typ instytucji	Plany nawiązania współpracy z wolontariuszami		Razem
	tak	nie	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	33,3	66,7	100,0
Domy Pomocy Społecznej	33,3	66,7	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	39,4	60,6	100,0
Jadłodajnie	50,0	50,0	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	60,0	40,0	100,0
Inne	60,0	40,0	100,0
Razem	**42,4**	**57,6**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Jeszcze mniejszy odsetek badanych zadeklarował, że w instytucji planowane jest zorganizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat. Tylko co czwarty respondent stwierdził, że takie plany istnieją w instytucji, w której pracuje. Najczęściej takie plany posiadają Powiatowe Centra pomocy Rodzinie (60,0%).

Wykres 31. Instytucje, które deklarują chęć zorganizowania akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat (w %).

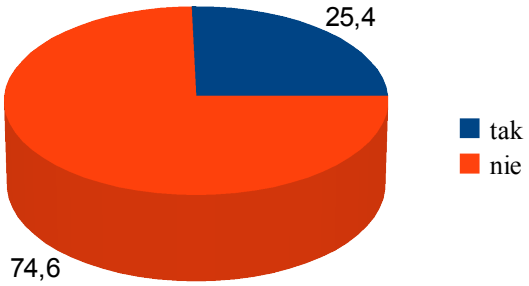

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej, według deklaracji badanych, plany zorganizowania akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat posiadają Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (60,0%). Z kolei w żadnym z analizowanych Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu, Domów Pomocy Społecznej oraz w żadnej z instytucji zaliczanych do kategorii „Inne", nie planuje się zorganizowania akcji zachęcających do tego typu aktywności.

Tabela 41. Procent instytucji, które deklarują chęć zorganizowania akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat (według typów instytucji).

Typ instytucji	Plany zorganizowania akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat		Razem
	tak	nie	
Domy Środowiskowe i Domy Dziennego Pobytu	-	100,0	100,0
Domy Pomocy Społecznej	-	100,0	100,0
Ośrodki Pomocy Społecznej	33,3	66,7	100,0
Jadłodajnie	25,0	75,0	100,0
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	60,0	40,0	100,0
Inne	-	100,0	100,0
Razem	**25,4**	**74,6**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Zakres działań wolontariuszy w instytucjach – możliwe obowiązki wolontariuszy

Osoby wypełniające kwestionariusz zostały poproszone o określenie, jaki zakres obowiązków mogliby wykonywać w instytucji wolontariusze, którzy zgłosiliby chęć takiej pracy. Do najczęściej wskazywanych obowiązków należały „pomoc osobom starszym" (78,0%) i „pomoc osobom niepełnosprawnym" (76,3%). Najrzadziej respondenci zgadzali się ze stwierdzeniami, że do potencjalnych obowiązków wolontariuszy w instytucjach, w których oni pracują mogłyby należeć „prace biurowe" (5,1%).

Tabela 42. Zakres czynności, które można byłoby powierzyć wolontariuszom.

Zakres czynności	tak	nie	Razem
prace biurowe	5,1	94,9	100,0
organizowanie imprez okolicznościowych	64,4	35,6	100,0
organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży	47,5	52,5	100,0
pomoc osobom starszym	78,0	22,0	100,0
pomoc osobom niepełnosprawnym	76,3	23,7	100,0
pomoc osobom chorym	64,4	35,6	100,0
inne	8,5	91,5	100,0

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu najbardziej potrzebna byłaby, zdaniem osób zatrudnionych w omawianej kategorii instytucji, „pomoc osobom niepełnosprawnym." Z kolei w Domach Pomocy Społecznej „pomoc osobom chorym". Pracownicy Powiatowych Centrów Rodziny oraz Jadłodajni, Hospicjów, Noclegowni, Placówek Specjalistycznych i Klubów Seniora nie wskazali żadnego zakresu czynności, który ich zdaniem można byłoby powierzyć w instytucji, w której pracują potencjalnym wolontariuszom.

Wykres 32. Zakres czynności, które można byłoby powierzyć wolontariuszom (według typów instytucji w %).

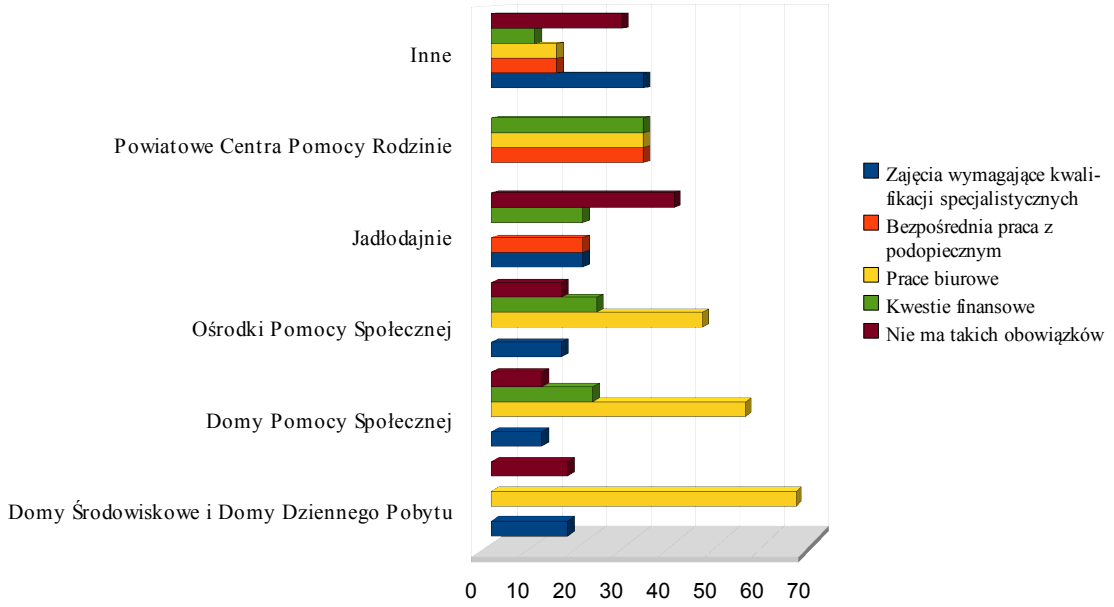

Źródło: Opracowanie własne

Obszary działań instytucji, w które nie można włączać wolontariuszy

Respondenci odpowiadali także na pytanie, na podstawie którego można określić, w jaki zakres obowiązków nie powinni być angażowani wolontariusze w instytucjach, które oni reprezentują. Najczęściej pracownicy stwierdzali, że wolontariusze nie powinni uczestniczyć w „pracach biurowych" (50,8%). Tylko co dziesiąty z nich powiedział, że nie ma takich obowiązków, w których wykonywanie nie powinni być angażowani wolontariusze.

Tabela 43. Zakres obowiązków, w które nie powinni być włączani wolontariusze.

Zakres obowiązków, do jakich nie powinni być angażowani wolontariusze	Częstość	%
prace biurowe	30	50,8
bezpośrednia praca z podopiecznym	10	16,9
kwestie finansowe	8	13,6
nie ma takich obowiązków	6	10,2
zajęcia wymagające kwalifikacji specjalistycznych	5	8,5
Razem	**59**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

W Domach Środowiskowych i Domach Dziennego Pobytu respondenci najczęściej stwierdzali, że wolontariusze nie powinni uczestniczyć w „pracach biurowych" (77,8%). W Jadłodajniach po 50,0% badanych deklarowało, jako problematyczne obszary funkcjonowania wolontariuszy w ramach „zajęć wymagających kwalifikacji" i „prac biurowych". Z kolei w Hospicjach, Noclegowniach, Placówkach Specjalistycznych, Klubach Seniora najczęściej wskazywano na trudność w realizowaniu przez wolontariuszy obowiązków związanych z „kwestiami finansowymi" (40,0%).

Wykres 33. Zakres obowiązków, w które nie powinni być włączani wolontariusze (według typów instytucji w %).

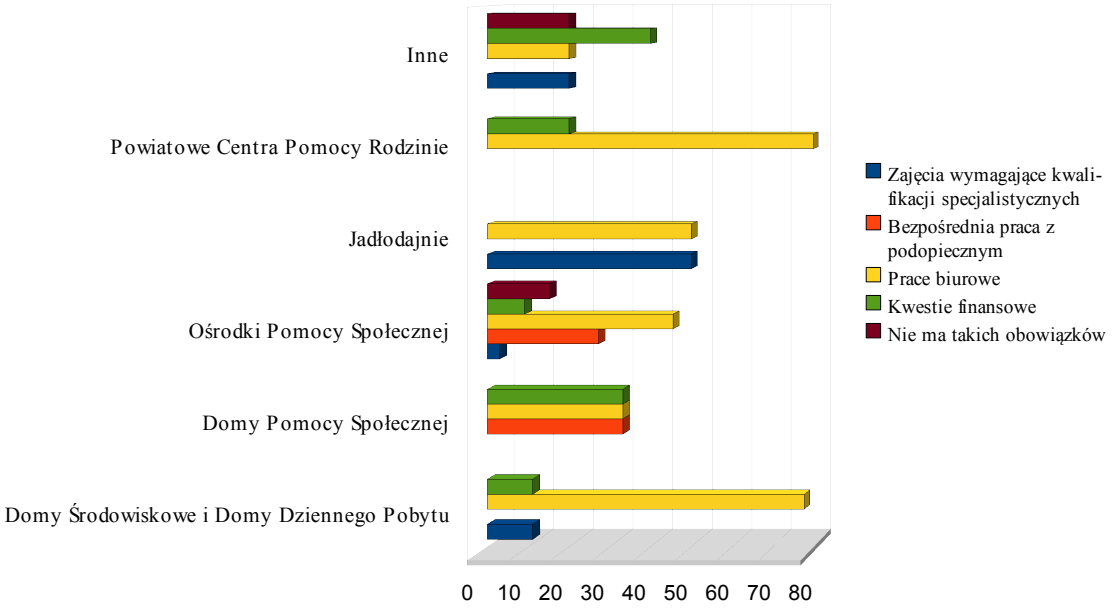

Źródło: Opracowanie własne

Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz

Zdaniem osób, które pracują w instytucjach pomocy społecznej, które nie współpracują z wolontariuszami, ale nie wykluczają takiej współpracy osoba, która mogłaby zostać wolontariuszem w ich instytucji powinna charakteryzować się określonymi cechami. W tabeli poniżej umieszczono najczęściej powtarzające się cechy. Najwięcej osób, bo 23,7% badanych wskazało, że wolontariusz powinien być empatyczny. Inne najczęściej pojawiające się cechy, które powinien posiadać wolontariusz to umiejętność nawiązywania i podtrzymywania kontaktu z drugą osobą i uczciwość (13,6%) oraz chęć do pracy, pracowitość i odpowiedzialność (10,2%). Warto podkreślić, że co dziesiąty badany stwierdził, że nie wie, jakie cechy powinna posiadać osoba, która chciałaby podjąć się wykonywania pracy o charakterze wolontariackim.

Wykres 34. Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz (w %).

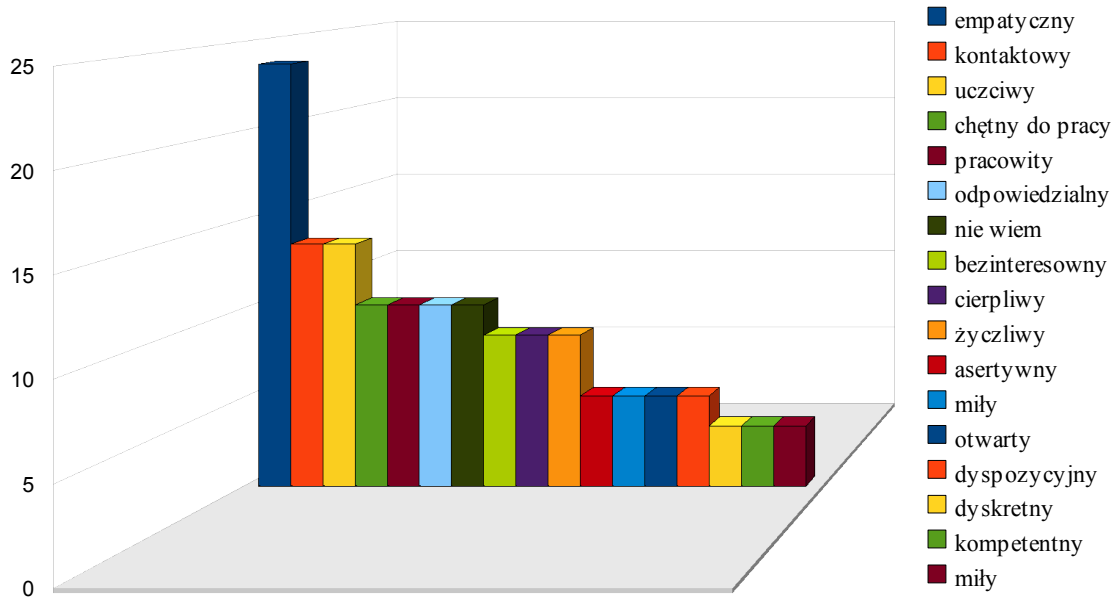

Źródło: Opracowanie własne

Powody nie podjęcia współpracy z wolontariuszami

Na zakończenie ta grupa osób została zapytana dlaczego do tej pory instytucja, w której pracują, nie podjęła współpracy z wolontariuszami. Najczęściej pojawiające się odpowiedzi zostały podzielone na siedem kategorii, które znajdują się w Tabeli 44. Respondenci, jako powód nie podejmowania współpracy najczęściej podawali fakt, że nie ma osób chętnych do podjęcia takiej aktywności (42,4%). Następnie stwierdzali, że nie mieli potrzeby, aby takie inicjatywy poodejmować. Tylko 1,7% badanych wskazał, że problem stanowi „brak funduszy" na taką współpracę.

Tabela 44. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami.

Powody niepodjęcia współpracy	Częstość	%
brak chętnych osób	25	42,4
brak potrzeby	9	15,3
nieskuteczne próby	8	13,6
problemy natury organizacyjnej	6	10,3
specyfika instytucji	2	3,4
brak funduszy	1	1,7
nie wiem	8	13,6
Razem	**59**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej na „brak potrzeby", jako powód nie podejmowania współpracy instytucji z wolontariuszami, wskazywali pracownicy Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu (33,3%). „Brak chętnych" do takiego rodzaju pracy, jako powód braku współpracy, podawali najczęściej respondenci zatrudnieni w Hospicjach, Noclegowniach, Placówkach Specjalistycznych i Klubach Seniora (60,0%). Z kolei powodem do niepodejmowania współpracy z wolontariuszami dla aż 40,0% Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie były, zdaniem ich pracowników, „problemy natury organizacyjnej". Na „specyfikę instytucji", jako przeszkodę we współpracy z wolontariuszami wskazywało aż 66,7% pracowników Domów Pomocy Społecznej.

Wykres 35. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji (w %).

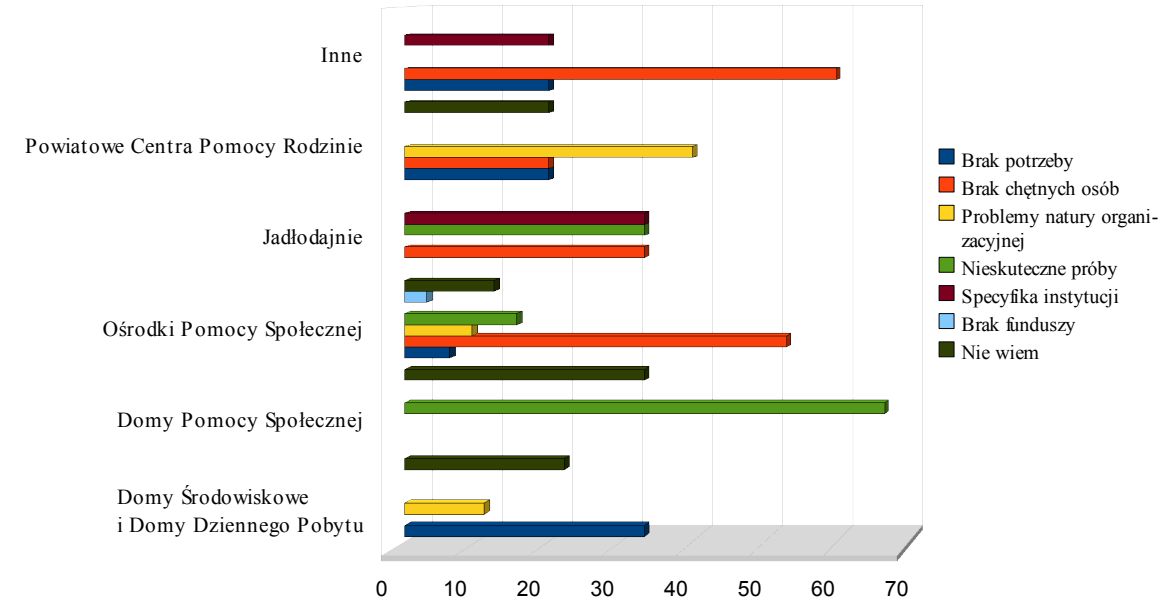

Źródło: Opracowanie własne

INSTYTUCJE, KTÓRE NIE CHCĄ WSPÓŁPRACOWAĆ Z WOLONTARIUSZAMI

W przypadku instytucji, których pracownicy deklarowali, że poza faktem, iż nie współpracują z wolontariuszami nie jest także możliwe, aby taką współpracę w ramach ich działania nawiązać, pytani byli tylko o powody niepodejmowania tej współpracy. Najczęściej podawane argumenty takiego stanu rzeczy wiązały się ze specyfiką instytucji (41,2%). Dodatkowo, prawie co trzeci respondent z tej grupy stwierdzał, że nie ma potrzeby nawiązywania współpracy z wolontariuszami. Najrzadziej podawane były przyczyny związane z problemami wynikającymi z organizacji funkcjonowania instytucji (5,1%).

Tabela 45. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami.

Powody niepodjęcia współpracy	Częstość	%
brak potrzeby	5	29,4
problemy natury organizacyjnej	1	5,9
specyfika instytucji	7	41,2
brak funduszy	2	11,8
nie wiem	2	11,8
Razem	**17**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne

Analizując powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami przez instytucje, których pracownicy nie widzą takiej możliwości przy uwzględnieniu typu instytucji, można stwierdzić, że ta charakterystyka różnicuje analizowane instytucje. W przypadku Domów Środowiskowych i Domów Dziennego Pobytu najistotniejszym powodem wydaje się być specyfika instytucji, która uniemożliwia tę współpracę (66,7%). Podobnie sytuacja wygląda w Domach Pomocy Społecznej (37,5%). Dla pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej równie istotne jest to, że nie mają potrzeby nawiązywania współpracy, jak i to, że ich zdaniem pracują w specyficznej instytucji. W Jadłodajniach wskazywano tylko na specyfikę instytucji, w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie na brak funduszy. Wszyscy pracownicy Hospicjów, Noclegowni, Placówek Specjalistycznych i Klubów Seniora, którzy stwierdzili, że nie jest możliwe podjecie przez ich instytucję współpracy z wolontariuszami, nie potrafili podać powodu takiego stanowiska.

Wykres 36. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji (w %).

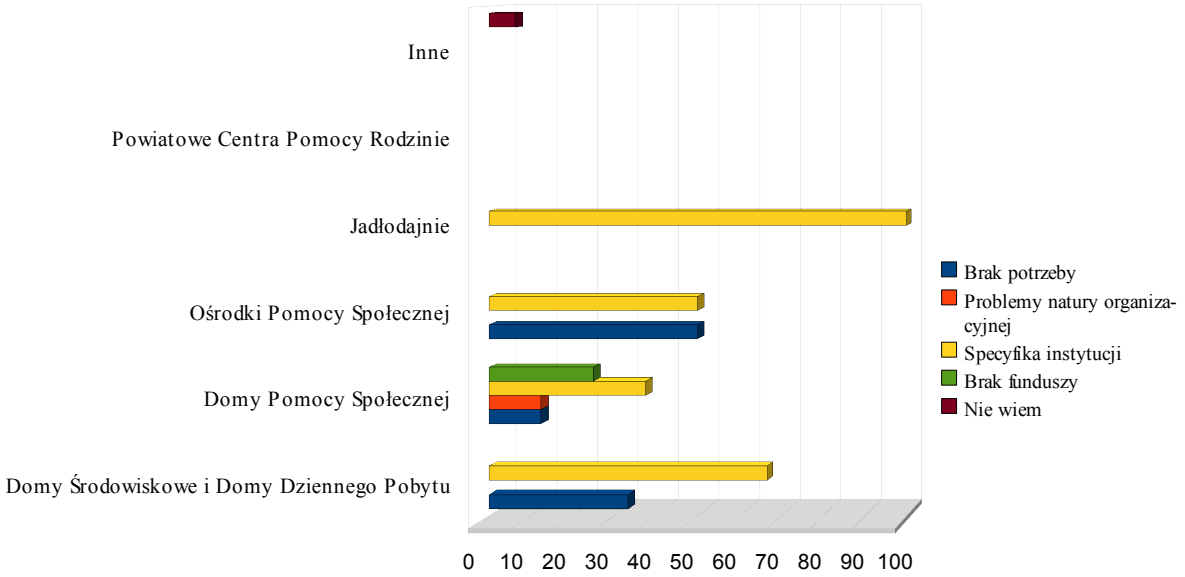

Źródło: Opracowanie własne

PODSUMOWANIE

W ramach projektu ***Wolontariat w instytucjach pomocy społecznej województwa Lubuskiego*** przeprowadzona została diagnoza stanu wolontariatu w instytucjach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej. Na podstawie danych zgromadzonych w trakcie realizacji badania można stwierdzić, że w województwie lubuskim funkcjonują trzy kategorie instytucji, które różnicuje fakt współpracy z wolontariuszami i potencjalna możliwość nawiązania takiej współpracy. Te trzy kategorie instytucji to:

1. Instytucje, których pracownicy zadeklarowali, że **współpracują z wolontariuszami**;

2. Instytucje, których pracownicy zadeklarowali, że **nie współpracują z wolontariuszami, ale taka współpraca jest możliwa**;

3. Instytucje, których pracownicy zadeklarowali, że **nie współpracują z wolontariuszami i taka współpraca nie jest możliwa**.

Na podstawie zabranego materiału empirycznego można stwierdzić, że spośród włączonych do analizy instytucji działających w ramach systemu pomocy społecznej w województwie lubuskim najwięcej procentowo jest takich, które nie współpracują z wolontariuszami, ale pracujące w nich osoby nie wykluczają takiej możliwości w przyszłości. Nieznacznie mniej jest instytucji, które deklarują, że w chwili obecnej współpracują z wolontariuszami.

Należy jednak podkreślić, że tylko w ramach nieco ponad połowy instytucji, których pracownicy zadeklarowali fakt współpracy z wolontariuszami, faktycznie działali w trakcie realizacji badania wolontariusze. Analizując globalnie wyniki należy stwierdzić, że w momencie pomiaru wolontariusze aktywnie działali tylko w 22,9% instytucji.

Na podstawie zaprezentowanych danych można stwierdzić, że częściej współpracę z wolontariuszami deklarują instytucje, które:

- swoim obszarem działania obejmują teren całego województwa lubuskiego;
- zatrudniają stosunkowo dużą ilość pracowników etatowych;
- nie umożliwiają realizowania w ich ramach staży i praktyk zawodowych;
- zatrudniają pracowników, którzy brali udział w szkolenia dotyczących funkcjonowania wolontariatu w instytucjach działających w ramach systemu pomocy społecznej.

Ogólna charakterystyka funkcjonowania wolontariatu w instytucjach, które deklarują, że współpracują z wolontariuszami zawiera następujące elementy:

- trudno jest określić ilość wolontariuszy, która współpracuje z instytucjami pomocy społecznej w województwie lubuskim – wynika to z faktu, że ilość tych wolontariuszy jest bardzo zróżnicowana w zależności od typu instytucji; największa średnia ilość wolontariuszy, według deklaracji respondentów, działa w Ośrodkach Pomocy Społecznej, a najmniejsza w Domach Pomocy Społecznej;
- instytucjami, których pracownicy najczęściej zadeklarowali współpracę z wolontariuszami są instytucje włączone do kategorii „Inne", czyli Hospicja, Noclegownie, Specjalistyczne Placówki, Kluby Seniora oraz Domy Pomocy Społecznej;
- wolontariusze współpracujący z instytucjami pomocy społecznej w województwie lubuskim to zdecydowanie najczęściej kobiety;
- wolontariusze współpracujący z instytucjami pomocy społecznej w województwie lubuskim to najczęściej osoby poniżej 18 roku życia, następnie w przedziale wiekowym 19-24 lata; warto podkreślić, że na terenie województwa działa także znaczna grupa wolontariuszy powyżej 50 roku życia;

- wolontariusze współpracujący z instytucjami pomocy społecznej w województwie Lubuskim to najczęściej uczniowie, a najrzadziej osoby pracujące zawodowo;

- w instytucjach współpracujących z wolontariuszami bardzo często istnieją praktyki, które wspomagają funkcjonowanie w ich ramach wolontariatu – do takich elementów wspomagających należą: stanowisko koordynatora pracy wolontariuszy, program i regulamin regulujący tę współpracę oraz zbieranie informacji o wolontariuszach i zapotrzebowaniu na ich pomoc, organizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat; można stwierdzić, że im większa ilość tych praktyk stosowana jest przez instytucje, tym zwiększa się prawdopodobieństwo, że w jej ramach będę faktycznie działać wolontariusze;

- wolontariusze, zdaniem respondentów z tej kategorii instytucji, powinni charakteryzować się przede wszystkimi takimi cechami jak: odpowiedzialność, komunikatywność, chęć do pracy, pracowitość i kulturalność;

- wolontariusze w instytucjach działających w ramach systemu pomocy społecznej wykonują najczęściej zadania związane z pomocą osobom starszym, niepełnosprawnym i organizowaniem imprez okolicznościowych; należy podkreślić, że badani z tej kategorii instytucji chcieliby, aby wolontariusze jeszcze szerzej realizowali wyżej wymienione zadania, wynikać to może z faktu niezaspokojenia wszystkich potrzeb pojawiających się w tych obszarach; pomimo tego faktu nieznaczna większość respondentów stwierdziła, że liczba wolontariuszy, która współpracuje z instytucją jest dostosowana do jej potrzeb;

- wolontariusz współpracujący z instytucjami pomocy społecznej nie powinien zdaniem badanych realizować zadań związanych z pracą biurową i czynnościami wymagającymi posiadania specjalistycznych kwalifikacji;

- pracownicy instytucji działających w ramach systemu pomocy społecznej w województwie lubuskim zdecydowanie dobrze i bardzo dobrze oceniają przebieg dotychczasowej współpracy z wolontariuszami.

Ogólna charakterystyka podejścia do wolontariatu w instytucjach, które deklarują, że nie współpracują z wolontariuszami, ale nie wykluczają takiej możliwości w przyszłości zawiera następujące elementy:

- w ramach tych instytucji bardzo rzadko funkcjonują praktyki, które sprzyjają funkcjonowaniu wolontariatu w tych miejscach (stanowisko koordynatora pracy wolontariuszy, program i regulamin określające zasady tej współpracy)

- w mniej niż w połowie instytucji należących do tej kategorii planowane jest nawiązanie w przyszłości współpracy z wolontariuszami;

- tylko w co czwartej instytucji rozważane jest zorganizowanie akcji zachęcających do zaangażowania się w wolontariat;

- wolontariusze zdaniem pracowników tych instytucji, powinni charakteryzować się przede wszystkimi takimi cechami jak: empatyczność, komunikatywność, uczciwość, chęć do pracy, pracowitość, odpowiedzialność;

- wolontariusze w instytucjach tej kategorii mogliby potencjalnie realizować zadania związane z pomocą osobom starszym, niepełnosprawnym, chorym i organizowaniem imprez okolicznościowych;

- wolontariusze, którzy mogliby ewentualnie współpracować z tymi instytucjami, zdaniem respondentów, zdecydowanie nie powinni realizować zadań zwianych z pracą biurową;

- jako główne powody nie nawiązania do tej pory współpracy z wolontariuszami pracownicy tych instytucji podawali fakt, że nie ma chętnych osób do pracy w tym charakterze.

Pracownicy instytucji, którzy zadeklarowali, że w ich ramach nie ma miejsca dla współpracy z wolontariuszami najczęściej jako powód takiego stanowiska podawali fakt, że instytucja, w której pracują jest na tyle specyficzna, że taka współpraca byłaby problematyczna oraz to, że nie potrzebują tego typu pomocy.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Poziom zaangażowania Polaków w wolontariat na przestrzeni lat 2002-2010.

Wykres 2. Procentowy udział różnych typów instytucji działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu.

Wykres 3. Obszar działania instytucji działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu (w %).

Wykres 4. Stanowiska osób, które w imieniu instytucji wzięły udział w badaniu (w %).

Wykres 5. Możliwość realizowania staży w instytucjach, które wzięły udział w badaniu (w %).

Wykres 6. Możliwość realizowania praktyk w instytucjach, które wzięły udział w badaniu (w %).

Wykres 7. Uczestnictwo pracowników instytucji pomocy społecznej, które wzięły udział w badaniu, w szkoleniach dotyczących wolontariatu (w %).

Wykres 8. Instytucje deklarujące, że obowiązek koordynowania pracy wolontariuszy został powierzony konkretnej osobie (w %).

Wykres 9. Instytucje deklarujące, że opracowały program współpracy z wolontariuszami (w %).

Wykres 10. Instytucje deklarujące, że opracowały regulamin współpracy z wolontariuszami (w %).

Wykres 11. Instytucje informujące klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (w %).

Wykres 12. Sposoby informowania klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (w %).

Wykres 13. Instytucje deklarujące gromadzenie informacji o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy (w %).

Wykres 14. Instytucje organizujące akcje zachęcające do angażowania się w wolontariat (w %).

Wykres 15. Instytucje gromadzące informacje o osobach, które chciałyby zostać wolontariuszami (w %).

Wykres 16. Instytucje deklarujące, że obecnie współpracują z wolontariuszami (w %).

Wykres 17. Płeć wolontariuszy (w %).

Wykres 18. Wiek wolontariuszy działających w analizowanych instytucjach (w %).

Wykres 19. Wiek wolontariuszy działających w analizowanych instytucjach (według typów instytucji w %).

Wykres 20. Sytuacja zawodowa osób pracujących w charakterze wolontariusza w instytucjach pomocy społecznej w województwie lubuskim (według typów instytucji w %).

Wykres 21. Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz (w %).

Wykres 22. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji w %).

Wykres 23. Zakres czynności, w jakie mogliby zostać włączeni wolontariusze (według typów instytucji w %).

Wykres 24. Zakres obowiązków, w jakie nie powinni być włączani wolontariusze działający w instytucjach pomocy społecznej (w %).

Wykres 25. Zakres obowiązków, w jakie nie powinni być włączani wolontariusze działający w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji w %).

Wykres 26. Pozytywna ocena dostosowania liczby wolontariuszy działających w instytucji do zakresu jej potrzeb (w %).

Wykres 27. Instytucje, w których wyznaczona jest osoba pełniąca funkcję koordynatora pracy wolontariuszy (w %).

Wykres 28. Instytucje, w których obowiązuje program współpracy z wolontariuszami (w %).

Wykres 29. Instytucje, w których obowiązuje regulamin współpracy z wolontariuszami (w %).

Wykres 30. Instytucje, które deklarują chęć nawiązania współpracy z wolontariuszami (w %).

Wykres 31. Instytucje, które deklarują chęć zorganizowania akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat (w %).

Wykres 32. Zakres czynności, które można byłoby powierzyć wolontariuszom (według typów instytucji w %).

Wykres 33. Zakres obowiązków, w które nie powinni być włączani wolontariusze (według typów instytucji w %).

Wykres 34. Cechy, jakie powinien posiadać wolontariusz (w %).

Wykres 35. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji w %).

Wykres 36. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji w %).

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu.

Tabela 2. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim, które wzięły udział w badaniu (według typów instytucji).

Tabela 3. Stanowiska zajmowane przez osoby, które w imieniu instytucji wzięły udział w badaniu (według typów instytucji).

Tabela 4. Uczestnictwo pracowników instytucji pomocy społecznej, które wzięły udział w badaniu, w szkoleniach dotyczących wolontariatu (według typów instytucji).

Tabela 5. Czas potrzebny na wypełnienie elektronicznego kwestionariusza ankiety wykorzystanego w badaniu.

Tabela 6. Liczebność instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu.

Tabela 7. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według typów instytucji).

Tabela 8. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według obszaru działania instytucji).

Tabela 9. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach działających w systemie pomocy społecznej w województwie lubuskim w instytucjach o różnym charakterze współpracy z wolontariuszami.

Tabela 10. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według możliwości realizowania w instytucji staży).

Tabela 11. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według możliwości realizowania w instytucji praktyk).

Tabela 12. Rozkład procentowy instytucji ze względu na charakter funkcjonowania w ich ramach wolontariatu (według uczestnictwa pracowników instytucji w szkoleniach).

Tabela 13. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że obowiązek koordynowania pracy wolontariuszy został powierzony konkretnej osobie (według typów instytucji).

Tabela 14. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że opracowały program współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 15. Rozkład procentowy instytucji deklarujących, że opracowały regulamin współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 16. Rozkład procentowy instytucji informujących klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (według typów instytucji).

Tabela 17. Rozkład procentowy sposobów informowania klientów o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy (według typów instytucji).

Tabela 18. Rozkład procentowy instytucji deklarujących gromadzenie informacji o zapotrzebowaniu na pomoc wolontariuszy (według typów instytucji).

Tabela 19. Rozkład procentowy instytucji organizujących akcje zachęcające do angażowania się w wolontariat (według typów instytucji).

Tabela 20. Rozkład procentowy instytucji deklarujących gromadzenie informacji o osobach, które chciałyby zostać wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 21. Rozkład procentowy deklaracji instytucji dotyczących obecnej współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 22. Liczba wolontariuszy współpracujących obecnie z instytucjami pomocy społecznej w województwie lubuskim.

Tabela 23. Rozkład procentowy **l**iczby wolontariuszy współpracujących obecnie z instytucjami (według typów instytucji).

Tabela 24. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a koordynowanie ich pracy.

Tabela 25. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a program współpracy w wolontariuszami.

Tabela 26. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a regulamin współpracy w wolontariuszami.

Tabela 27. Działalność wolontariuszy w instytucjach, a organizowanie akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat.

Tabela 28. Płeć wolontariuszy (według typu instytucji).

Tabela 29. Sytuacja zawodowa osób pracujących w charakterze wolontariusza w instytucjach pomocy społecznej w województwie lubuskim.

Tabela 30. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej.

Tabela 31. Liczba obszarów, w jakich pomoc świadczą wolontariusze.

Tabela 32. Zakres czynności wykonywanych przez wolontariuszy działających w instytucjach pomocy społecznej (według typów instytucji).

Tabela 33. Zakres czynności, w jakie mogliby zostać włączeni wolontariusze.

Tabela 34. Ocena dostosowania liczby wolontariuszy działających w instytucji do zakresu jej potrzeb (według typów instytucji).

Tabela 35. Ocena współpracy z wolontariuszem.

Tabela 36. Ocena współpracy z wolontariuszem (według typów instytucji).

Tabela 37. Rozkład procentowy instytucji, w których wyznaczona jest osoba pełniąca funkcję koordynatora pracy wolontariuszy (według typów instytucji).

Tabela 38. Rozkład procentowy instytucji, w których obowiązuje program współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 39. Rozkład procentowy instytucji, w których obowiązuje regulamin współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 40. Procent instytucji, które deklarują chęć nawiązania współpracy z wolontariuszami (według typów instytucji).

Tabela 41. Procent instytucji, które deklarują chęć zorganizowania akcji zachęcających do angażowania się w wolontariat (według typów instytucji).

Tabela 42. Zakres czynności, które można byłoby powierzyć wolontariuszom.

Tabela 43. Zakres obowiązków, w które nie powinni być włączani wolontariusze.

Tabela 44. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami.

Tabela 45. Powody nie podejmowania współpracy z wolontariuszami.